

**KNIHOVNA ČASOPISU
APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE.**

Svazek 1.

Ročník 1925.

Řídí dr Frant. Hrachovský.

P O Z D R A V K R A J A N Ů M

**Dopis všem krajanům, Čechům,
Moravanům a Slovákům roz-
troušeným mimo vlast po širém
světě.**

**S dovolením autora Msgre Jana Kalana
ze slovinčiny přeložil a upravil**

MSGRE RAFAEL KOZÁK.

Cena Kč 2-50

**Nákladem
časopisu Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje
v Olomouci.**

MSGRE RAFAEL KOZÁK:
POZDRAV KRAJANŮM.

Nr. 12.009.

I m p r i m a t u r.

Olomucii, die 8. Augusti 1925.

Josephus Vyvlečka,
Praeses a. e. Consistorii.

KNIHOVNA ČASOPISU
APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE.

Svazek I.

Ročník 1925.

Řídí dr. Fr. Hrachovský.

POZDRAV KRAJANŮM

DOPIS VŠEM KRAJANŮM, ČECHŮM, MORAVANŮM A SLOVÁKŮM ROZTROUŠENÝM MIMO VLAST PO ŠÍRÉM SVĚTĚ.

S dovolením autora Msgre Jana Kalana
ze slovinčiny přeložil a upravil

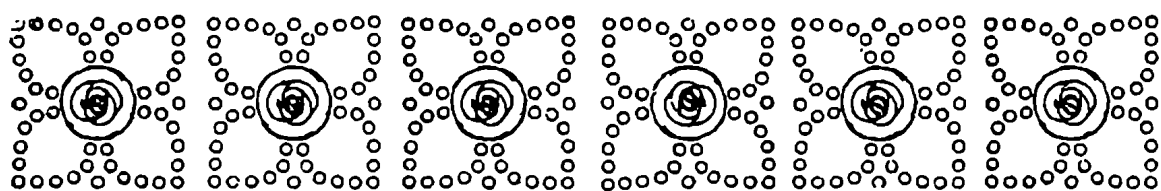
MSGRE RAFAEL KOZÁK.



V OLOMOUCI 1925.

Nákladem Časopisu Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje.

VYTISKLA »SNAHA«
FRANTIŠKA OLŠOVSKÉHO V HRANICÍCH.



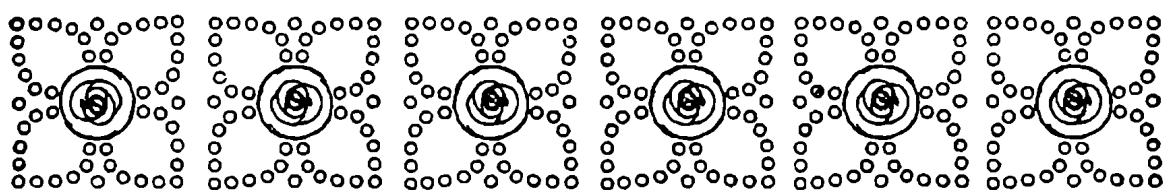
MÍSTO PŘEDMLUVY.

Tento dopis byl napsán, jak jeho nadpis svědčí, všem našim krajanům roztroušeným po širém světě mimo vlast.

Někteří, kdož tento dopis pročetli, byli toho mínění, že by neuškodil ani našim lidem ve vlasti, kdyby si jej pozorně přečetli. Není třeba, aby byl člověk v cizině, a tam teprv směl čísti tyto řádky. Může je čísti i ten, kdo přebývá pod pražským hradem, tak jako i každý jiný, bydlící na Šumavě, neb na Hané, nebo pod Karpaty. Dopis je sice sestaven, jako by se týkal jen našich krajanů, kteří jsou vzdálení z vlasti. Neboť dítě, které jest daleko od domova, leží matce zvláště na srdci, že se často táže: Kde asi je? Jak se mu daří? Matka pečuje o všechny své děti jednak, o ty, které jsou v cizině neb na vojně, jako i o ty, které jsou doma.

Proto nechť se tento dopis rozšíří a čte všady, kde jsou naši krajané, zvláště tam, kde je mnoho dělného lidu. Těm nechť zůstane tento list vždy dobrým druhem. Postarejte se všichni, jimž blaho našeho lidu jest na srdci, aby tento dopis dostali do rukou, neboť jim prokáže velké služby. Nechť jde z ruky do ruky, od muže k muži, od ženy k ženě. Nechť navštíví všechny naše lidi, a přinese jim pozdrav a přání všeho štěstí.





DRAZÍ KRAJANÉ!

I.

1. Kde jste?

Kam vás to všecky vítr roznese a rozehne, drazí krajané? Skoro po celým světě jste roztráštěni. Malý národ jsme my Češi spolu s Moravany — a Čechy najdeš všady. Můj přítel, který r. 1890 cestoval do Austrálie, psal mi, že když jejich loď přijela z Terstu do italského města Brindisi, přišli na loď čeští šumaři, aby cestující obveselili svou hudbou. V Port Saidu přišel Čech a prodával vlněné košile, v Kolombo ovoce. Přítel psal, že prvního Čecha, kterého v Australii najde, políbí — a měl k tomu brzy příležitost. Bez Čechů není ani Čína ani Japonsko, v Africe je jich dosti, ovšem nejvíce je jich v zemi velké svobody, v Americe. Tam je jich na statisíce, ne-li více.

Kromě Vídně, kde se též usadilo statisíce Čechů, je jich ještě mnoho i v Německu, v tak řečeném průmyslovém okrese. Tam je uhelných dolů, ve kterých 800 metrů hluboko pod zemí jako krtkové ryjí naši krajané německou půdu a z ní si dobývají chleba. Mnoho je jich v různých továrnách a závodech zaměstnaných jako zruční řemeslníci. Před wojnou se jim dařilo dobře, jedli chléb dobře pomazaný. V Německu totiž není zvykem jísti suchý chléb, nýbrž máslem dobře pomazaný. Teď si ho již zase pomalu mažou, ale jen tenčeji; i krajíce jejich jsou nyní tenčí. Chci říci: plat je nyní skrovnější, menší i výdělek. Byl čas, kdy ani chleba nebylo, když za okupace spojeneckým vojskem byly doly pozavírány. Nyní se již zase pracuje, ale, jak pravím, ne jako dříve. Proto se jich mnoho vystěhovalo do Francie a Belgie, kde tvoří celé kolonie.

Ještě v 18. století, za Marie Terezie, vystěhovalo se mnoho našich krajanů do jižních Uher, Banátu a do Sedmihradska, kde nyní pod rumunskou vládou asi ve 20 osadách žijí. Podobné kolonie tvoří Češi v západním Rusku, na Volyňsku a Podlesí v Polsku, na Kavkaze; v Bulharsku provozují různé živnosti, v Bosně a Chorvatsku podobně. Tak jsou roztroušeni naši krajané po různých

krajích a jednotlivci přebývají skoro v každém městě.

Podle statistiky žije za hranicemi celkem 2,300.000 Čechů, z nich 1,200.000 v Americe, 500.000 v Rakousku, 300.000 v Uhrách, Jihoslavii a Rumunsku, 60.000 v Ukrajině, Krymu a na Kavkaze, 50.000 v Německu, 15.000 v Polsku a 240.000 v ostatních zemích.

2. Pozdravujeme vás!

Buďte nám především srdečně pozdraveni všichni krajané, kteří si vyděláváte chléb, hledáte štěstí kdekoli po širém světě.

Buďte nám pozdraveni! Zajisté myslíte častěji na svoji vlast, na Čechy neb Moravu, na řeky, které tekou kolem vašich měst neb vesnic, na hory, které jste ve své mladosti navštěvovali, neb je z dále obdivovali; na různá poutní místa, Boleslav, sv. Horu, Klokoty, Vranov, sv. Hostýn, Velehrad, kam jste rádi chodívali, na domácí kraj, kde jste zlaté mládí prožili, neb o kterém vám otcové vaši vypravovali. I ve vašem srdci se častěji ozve myšlenka, kterou vyjádřujete v písni:

O vlasti má, ty krásná země,
ty ráji v světě jediný,

jen pro tě bije srdce ve mně
a pro tvůj národ milený.

I vy si vzpomínáte na svou vlast i svůj domov. My, kteří bydlíme v tom domově, vzpomínáme zase na vás, kteří bydlíte mimo domov, na všech stranách světa. Tážeme se: Kde pak asi budou, jak se jim daří, přijdou-li pak kdy nazpět, či budou odpočívat v cizí zemi?

Také já, jenž vám toto píšu, myslím často na vás, a rád bych vás taky osobně znal. Některé sice znám, a to od předešlého roku, když jsem byl u vás v Rumunsku, na Volyňsku a v Německu. Daleko je to tu odtud. Seznal jsem, jak žijí moji krajané v cizině. Navštěvoval jsem je, vyptával se jich, svolával je a mluvil k nim. Nepřišli však všichni. Ačkoli slyšeli, že je přišel navštívit krajan z daleké vlasti, nezdálo se jim za hodno přijíti blíže, podívat se, poslechnout jej, co jim chce říci. A to mi bylo líto. Vzpomněl jsem si na ona slova, která jsou kdes napsána: „Jerusaleme, Jerusaleme, kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé dítky, jako kvočna kuřátka pod křídla svá, a ty jsi nechtěl!“. Byl bych rád viděl každého, přivítal a porozmlouval bych s ním, a nebylo možno. Tehdy mi napadlo: A což, kdybys jim psal? Možná by si to přečetli! A tak vrátiv se

domů, dal jsem se do psaní tohoto listu, který vám posílám jako *pozdrav z vlasti*. Snad jej přijmete a přečtete. Prosím vás, poznejte z těch řádků, že jsou ještě lidé ve vlasti, kteří na vás myslí, kteří vás mají rádi, kteří vám přejí všeho dobra a rádi by vám pomohli, jak jim jen možno. Buďte ujištěni, že nic jiného než láska mluví k vám z tohoto dopisu.

Než dále budu mluvit, chci se vám aspoň trochu představit. Co pak jsi zač, budete se tázati, který nám tohle píšeš a mluvíš? Chceme to vědět, abychom poznali a věděli, s kým máme tu čest.

Povím vám to, — ale ne zcela. Jen tolik, kolik je potřeba. Představím se vám tedy, co jsem zač. Prosím vás, nelekejte se: Jsem černý! Černý, rozumíte? ačkoli ne úplně, ale přece pravím: Nelekejte se. Bojím se, že jsem některým z vás pokazil tím celou radost, že rychle odloží tuto knížečku a řeknou: Ne, ne, toho nechceme ani slyšet! — Proč? Právě proto, že jsem černý! Proto také mnozí nepřišli ke mně, když jsem tam byl u nich a vyhýbali se mi, jako bych byl sám čert, rohatý a chlupatý. Kdyby se čerta tak báli, bylo by ještě dobře. Ale mne, drazí moji, netřeba se báti ani přede mnou utíkat, ačkoli jsem černý. Vždyť mi rozumíte? Jsem kněz, — ale proto ne váš nepřítel, nýbrž

váš přítel. A proto, že jsem přítelem, přišel jsem vás navštívit a proto vám také píši. Nemám příčiny, bych u vás něčeho pohledával, tím méně, abych vám škodil. Mám vás rád, přeji vám vše dobré a proto, jenom proto vám píšu.

Buďte mi ještě jednou pozdraveni! Stokrát, tisíckrát buďte pozdraveni všichni, kdožkoli a kdežkoli jste, najde-li vás tento dopis. Bůh vás pozdrav a dej vám štěstí, jak si jen sami přejete!

3. Zlata a stříbra nemám

Co vám asi chci povídati?

Šli jste do světa za chlebíčkem. Starost o živobytí, touha po štěstí vyhnala vás z domu do světa. Proto vám nejdříve přeji, aby se touha vaše vyplnila, abyste našli štěstí co největší. Kdybych mohl vám k tomu dopomoci, aby se vám lépe dařilo, abyste více vydělali, abyste mohli jísti tlusto namazaný chlebíček, zajiste bych vám rád pomohl. Ale vy to víte, — že nemohu. Vím že i v cizině jíte chléb v potu tváře své, že ten chléb je tvrdý a často i hořký. Bůh vám pomáhej! Takový je již náš osud na světě. Život je těžký, a jen s těžkostí se provláčíme životem.

Ano, rád bych vám pomohl, jak jen možno. Kdybych měl zlata a stříbra, věřte mi, rád bych vám je dal: aspoň něco, něco zase někam jinam. Nač by mi bylo? Jísti ho nemohu. — Ale musím říci, jak je kdesi psáno: „Zlata a stříbra nemám“ Kdybych ho měl, oj potom by bylo jinak, potom by se mi nikdo nevyhýbal! Kdybych přinesl pytel s penězi mezi vás a začal je rozdávat, třeba i v kostele, tu by snad nescházel žádný. Všichni by mne měli rádi. To by bylo příjemné mně i vám.

Ale tu je chyba. Zlata a stříbra nemám a tedy ho ani dáti nemohu. Tím vám tedy bohužel nemohu býti nápomocen.

Možná však, že je na světě ještě něco kromě zlata a stříbra, co má též nějakou cenu. Což pak je zlato a stříbro vše? Je snad zlaté tele, kolem něhož Israelité tančili, naším bohem? Mnoho jich je, kteří i dnes okolo zlatého telete tančí, ale Bohem jim přece býti nesmí! Či jsou peníze naším nejvyšším cílem, jediným pánem, kterému máme sloužiti, jediným štěstím, kterého máme dosíci?

Věru, jest to nízký cíl, krutý pán, záhadné štěstí! Je-li to veškeré naše štěstí, pak jsme vskutku velmi — nešťastní. Je-li v tom veškeré naše bohatství, potom jsme vpravdě chudásové. Pak je zvlášť dělník politování hodný člověk. Potom vás lituji, velice vás lituji.

Potom blaze bohatým! Blaze těm, kdož mají všeho dobra v nadbytku, kdož se oblékají v hedvábí a kment a dopřejí si, čeho srdce ráčí. Blaze jim!

Avšak co, jestliže nemám pravdu? Což nejsou boháči vskutku šťastní? Počkejte! V jakési knize jsem četl právě naopak: Co jsem četl? „Běda vám boháči!“ Běda!

Co má tedy pravdu? to „blaze“, nebo to „běda“?

4. Co nám praví rozum?

Přátelé drazí, jestliže jsou peníze všechno, za čím se musíme honiti po světě, potom jsme chudši všichni dohromady, dělníci jako boháči. Dělníci jich nemají, boháči jich sice mají, ale co po nich? Mají je jen pořád počítat, či snad jíst? Nebo se na ně dívat? Nebo k nim číchat? ... A co jim pomáhají ty mince a papíry? A jak dlouho je budou míti? Slyšeli jste o německém boháči Stinnesovi? Byl to nejbohatší člověk v Evropě. A kdo ho viděl, — jak psaly noviny — myslil si, že vidí nějakého kramáře, agenta, neb písaře, neb něco podobného, tak ošuměle se nosil. A co měl ze všech těch peněz? Když mu bylo 30 let, neměl prý ještě nic. Dřel se a skrbilil, psal a počítal,

měřil a vážil, běhal a jezdil, hrabal a hrabal, až nahrabal takou hromadu, že ani nevěděl, kolik má. Teprv před nedávnem zemřel. Najednou, po krátké nemoci, v několika dnech, bylo všemu konec. Měl teprv 54 let. Pochovali jej, dali mu pěknou rakev a slavný pohřeb, jistě mu dali pěkný pomník, — ale co má on z toho? Uvidí to a potěší se nad tím?! Co má tedy dnes ze všech těch peněz? Nic a ještě méně než nic. Chudák, politování hodný chudák! Sám nevěděl, proč tolik toho nahromadil. Proto, aby druzí rozházeli, co on shromáždil, jak praví naše příslovi: Co shromáždil Stýskal, rozháže Výskal.

O ty zpozdilče! Jak psáno jest v Písmě sv: „Blázne, ještě této noci požádám od tebe duši tvou, a co jsi shromáždil, čím bude?“ Ne, drazí přátelé! *Již sám rozum nám praví*, že by se lidé na světě marně potloukali, aby si sehnali něco toho mizerného kovu, ať se již jmenuje zlato neb stříbro, neb jakkoli jinak, a něco umazaného papíru, nechť se již jmenuje koruna, nebo marka, nebo dolar neb jinak. To nemůže býti pravda. To je pro člověka pramaličko, to ho nemůže uspokojiti a oblažiti, — ať již peníze má, nebo nemá.

Přátelé drazí, jestliže nejsme k ničemu jinému na světě, pak je náš osud politování

hodný. Nejsme-li k jinému na světě, než abychom se starali jen o ty neblahé peníze, o živobytí, o žaludek, pak skutečně nevím, proč se potloukáme po světě . *Což má život smysl sám v sobě?* Chci říci: *Což pak žijeme jen proto, abychom žili?* abychom pracovali, jedli a trpěli? A potom, když jsme nějaký čas trpěli a po světě se potloukali, potom nás zahrabou do jámy, kde shnijeme? ... *Což je takový život hoden, abychom žili?* ... Není na světě více žalosti než radosti? Více hořkosti než sladkosti? ... A je-li více hořkosti než sladkosti, více zlého než dobrého, pak je náš život *ztráta* a ne zisk. Potom se nevyplácí člověku žít. Potom je *člověk na tom hůře, nežli zvíře*, neboť člověk trpí víc než zvíře. Již *tělesné* bolesti a strasti jsou u člověka daleko větší a horší, než u zvířete; a o kolik více a hůř trpí člověk než zvíře duševně! Též zvíře má jakési city: Když krávé vezmou tele, bučí za ním ještě dlouhý čas, ale to trvá jen několik dní, potom si zas přivykne a je dobře. Ale člověk nosí bolest v srdci po celá léta. A jaké bolesti! To se nedá ani srovnati s tím, co trpí zvíře. Potom je pravda, co tvrdím, že člověk je na tom hůř než-li zvíře, jestliže jen proto žije, aby nějaký čas trpěl a pak zhynul a proměnil se v nic.

Ne, ne, tak to nemůže býti! Což pak jsme

jen tak nazdařbůh přiletěli odněkud na svět — bez všelikého jiného cíle? Odkud nás to vítr přinesl? A proč nás přinesl? Proč jsme se narodili? Proč se potloukáme po světě? Snad jen proto, abychom se trápili a pracovali? Ne! I ti nejprostší lidé zdravého rozumu praví: Něco musí býti nad námi, to není jen tak. Rozhlížím-li se po světě, pohlédnu-li na slunce i hvězdy, musím přiznati: Nějaká moc musí býti nad námi; jeden hospodář, který to všechno řídí.

Uvažte jen: Zda-li pak se lidské oko, které je tak uměle sestrojeno, mohlo ustrojiti samo? Že by všechny ty něžné jeho částky samy od sebe se sloučily v tak krásný ústroj? Či snad kolečka u hodinek sama od sebe se vykroužila a spojila a tak přesně označují čas? Tak může mysliti jen hlupák. A ten velikánský stroj, kterému říkáme svět, který sestává s miliardy součástí a ty krouží v neustálém chvatu a v nejlepším pořádku, ten že by se ustrojil sám? Všecko to by se mělo jen náhodou sestaviti a složiti v ten krásný pořádek? Bez obratné ruky, bez myslícího ducha, který to vše zařídil? Kdo by to mohl věřiti?

5. *Poslanec s hůry.*

Sám rozum, pravím, řekne nám, že to nemůže býti. A také přišel schválně proto odněkud jakýs muž tam v daleký kraj, mezi lid a ten jim řekl, že nejsou jen proto na světě, aby pracovali, jedli a trápili se, potom aby zmizeli a shnili v zemi, nýbrž že po tomto životě mají žíti a sice dlouho žíti, dlouho, kdes v jiném kraji, kde bude život krásnější, než zde na tom nuzném světě. Tak mluvil ten muž. Vyprávěl jim, jak se mají chovati, aby se jim vedlo dobře nejen zde, ale také tam v tom druhém kraji. Řekl jim, že je jediné moudré starat se o to, co by nám mohlo býti tam příjemným; neboť co jest zde, to brzy pomine, ale co tam, to nepomine. Tak mluvil ten muž. A víte co mu udělali? Chytili ho a zabili. Totiž, abych řekl dopodrobna: ukřižovali jej, a za tři hodiny vydechl svou duši. Radostí si mnuli ruce a pravili: Na, to máš za tvoje naučení! Všecko je zakopané! — A co učinil on? Vstal z mrtvých!. Je-li možná? Zajisté ano! Tak jisté je to, jako že jsme my pokřtěni. Kdyby on nebyl z mrtvých vstal, nebyli bychom pokřtěni, nejmenovali bychom se křesťany, jak se jmenujeme, nebyli bychom o tom muži ničeho věděli. Vždyť snad víte, kterého to muže myslím? Jmenuje se Ježíš

Kristus. *Kdyby on nebyl vstal z mrtvých* nevěděli bychom ani, že kdy nějaký Kristus žil. *Byl by tak zapomenut, že bychom ani jeho jména neznali*, jak je zapomenutých statisíce lidí, které též usmrtili, ukřižovali, oběsili, zastřelili, neb jinak odpravili. Se smrtí jejich se ukončilo všecko. A také s Ježíšovou smrtí by byl vší jeho nauce konec, kdyby byl zůstal v hrobě a tam shnil. Ale poněvadž vstal, všecko to s ním spolu *ožilo a žije dodnes*. A na 3 sta milionů lidí věří, že je to vše pravda, co on mluvil. Jeho z mrtvých vstání je *pečetí pravdy*. Proto napsal jeden z jeho učeníkův, sv. Pavel, tato slova: „Jestliže Kristus nevstal z mrtvých, marná jest víra naše, marná naše naděje“; potom ani my nevstaneme, ale shnijeme a zmizíme. Avšak Kristus *vstal* z mrtvých, tedy ani my nezhyne, ale vstaneme a budeme žítí dlouho, dlouho bez konce

Když však Kristus vstal z mrtvých, potom tím nevývratně potvrdil vše, čemu učil. Potom to musíme všichni *jako pravdu přijati a věřiti*.

Že Kristus žil, toho nemůže nikdo popříti. Tak jak nemůže popříti, že žil Napoleon, že žil Leibnitz, že žil Konstantin Veliký, Alexandr Veliký a druzí slavní mužové. Rovněž tak se nedá popříti, že žil Ježíš Kristus.

Ani socialisté a komunisté nepopírají, že Kristus žil. I oni ho ctí. Socialisté praví ještě, že on byl první socialista; komunisté zase tvrdí, že byl komunista. Je tomu tak? Řekněme že ano. Kristus tedy byl socialista a komunista, ale — promiňte, — trochu jinačí, než jsou dnešní socialisté a komunisté. Kristus byl především Bůh. Ale toho mu socialisté a komunisté i druzí lidé toho zrna nechtějí přiznati. Říkají: Kristus byl dobrý, tichý, moudrý muž, že mu není rovného. — Vskutku byl dobrý, tichý a moudrý; ale ne jenom muž, nýbrž také Bůh. Neboť kdyby nebyl Bohem, pak by nebyl ani dobrý, ani tichý, ani moudrý. Proč? Proto, poněvadž o sobě tvrdil, že je Bůh. A když nebyl tím, zač se vydával, co o sobě tvrdil, potom lhal a klamal. Potom je možné dvoje: Buď Bůh, nebo — podvodník, lhář. Ale poněvadž podvodníkem nebyl, což mu i nevěrci musí přiznati, že byl bez pohany, pak musí býti pravda, co o sobě tvrdil, musil býti vskutku Bohem. A to také dokázal. A kdyby ne jiným, tedy svým z mrtvýchvstáním.

Vidíte, jak silně se klamou a podvádějí sebe i jiné ti, kteří nechtějí věřiti v Boha a Krista? A my, nechceme-li se sami obelhávat, musíme přiznati, co Kristus tvrdil. Musíme věřiti, že je on skutečně Bůh, že je pravdivým všechno, čemu učil. Věřiti zvláště

to, co vždy tvrdil, že nejsme jen proto na světě, abychom žili a se trápili a potom zhynuli, ale že *náš život má vyšší účel*. Ten účel totiž, že budeme žít ještě po smrti, *žítí věčně*. A že se nám bude dařit lépe, zasloužíme-li si toho, než na zemi pro hřích prokleté.

6. Více než zlato.

Drazí přátelé! Jak *krásná, radostná a útěchy plná* myšlenka je to, že budeme žít ještě po smrti. Že smrtí není všemu konec, a že budeme mít krásnější a nekonečně lepší život, nežli zde na světě. Jak radostná je ta myšlenka zvláště *pro chudého a utrápeného*, který nemá na světě ničeho dobrého! Jen pracuje, dře se, trpí, a mimo to ještě jen živoří. Kterak jej blaží ta myšlenka, kterak jej pozdvihuje! V těžkostech života jej posilňuje, jinak by musel zoufati a skutečně by nebylo hodno žít.

Víra jest velikou útěchou pro chudása. Ovšem, kdyby to byla marná útěcha, nestála by za nic, byla by jen jako lesklá pěna. Do pěny foukneš a není ji. Kdo by se z vás chtěl takovou útěchou spokojiti, takovou vodou osvěžiti, která na cestě v kalužince stojí, neměl by velkého požitku. —

Avšak naše útěcha není marná! Jako že jsme křesťané, jako že Kristus žil, a jako že z mrtvých vstal, tak budeme i my po smrti žítí. To nám on zrovna řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo ve mne věří, ačkoli i zemřel, bude žítí navěky. A každý kdo žije a ve mne věří, neokusí smrti navěky.“ A takové řeči opakoval častěji. V evangeliu se bezpočtukráte opakují slova „o životě věčném“ Kristus na tento život vždy poukazoval, a všem těm, kteří ho budou poslouchati, sliboval věčnou odplatu.

Jak tedy mohou ti, kteří praví, že Kristus je první socialista a komunista, kteří mu přiznávají, že byl věhlasný a moudrý muž, jak mohou tvrditi, že útěcha s nebesy je marná, když nám tuto útěchu přinesl muž, kterému nemohou ani sami oni úcty popřítí?! Ne, ta útěcha není marná! Se sv. Pavlem povíme i my odhodlaně a sebevědomě: „Vím, komu věřím“, a jsem přesvědčen, že mne moje naděje na věčnou odplatu nesklame.

Z toho též vidíme, jakými podvodníky jsou ti, kteří si z věčnosti a pekla šašky tropí a drze praví: „My chceme nebe na zemi. Druhé nebe ponecháme andělíčkům a vrabcům.“

Nebe na zemi! Kde jste ho viděli? Kdo ho užívá? Kdy se ho dočkáte? Jen ho očekávejte, chcete-li! Budete ještě dlouho čekat.

Svět jest a zůstane slzavým údolím, kde roste trní a bodláčí, byť bychom je sebe lépe obdělávali, a nechť v něm panují socialisté, komunisté, anarchisté, nihilisté a nevím, jací ještě — „isté“ Nebe na zemi, to je sen. A v takové sny věří jen snílkové, ne však opravdoví mužové.

Tím ovšem není řečeno, že nesmíte se ani pokoušeti o to, abyste si život na zemi jak jen možno učinili rajským. Zkuste to jen, na zemi si nebe založiti, jen půjde-li to! Proč bych vám toho zbraňoval? Ze srdce vám toho přeji, jen bude-li vám možno toho dosíci! Ale bojím se, že se vám to nezdaří načisto. A kdyby bylo to nebe na zemi sebe krásnější, to jedno je jisté: Bude jeho trvání krátké, velmi krátké. Jak můžeme býti spokojeni s takým nebem, které dnes jest a zítra nevíme, bude-li či nebude! Bohatec v evangeliu si též přál míti nebe na zemi i mluvil sám k sobě: „Duše moje, máš všeho, jez a pij a vesel se!“ A Bůh se ohlásil: „Bláhovče, ještě této noci požádám duši tvou, a co jsi nashromáždil, čím bude?“ Nakrátkce trvá to pozemské nebe a je také velice maličké, moc maličké. My s takým nebem nemůžeme býti spokojeni, *my chceme něco lepšího, krásnějšího, většího a trvanlivějšího, nekonečného! My nechceme býti veselí jen pár let, chceme býti veselí bez*

konce! Tak, aby nám té radosti nikdo vzíti nemohl na věky. A taková radost je nám přislíbená od onoho, který řekl: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou“, od onoho, který řekl: „Vy budete plakati a kvíleti a svět se bude radovati. Doufejte, já jsem přemohl svět. Vaše žalost se obrátí v radost“.

O mojí nejmilejší, jak krásná je ta naše křesťanská víra! Jak krásné věci nám slibuje: jakou radost, štěstí, bohatství, čest, slast, sladkost a blaženost, že se vysloviti nedá! „Oko nevidělo, ucho neslyšelo, lidské srdce nepocítilo toho, co připravil Bůh těm, kteří ho milují“ Ta slova napsal sv. Pavel, který byl unešen do třetího nebe. Lidské oko toho ještě nevidělo na zemi, nemůže viděti té krásy; ucho lidské ještě neslyšelo a nemůže na zemi slyšeti té sladké hudby; lidské srdce ještě nepocítilo na zemi a nemůže pocítiti té blaženosti, té radosti, té sladkosti, která čeká za hrobem všechny, kdož Bohu zůstali věrni. Jděte k šípku vy kapitalisté s vaším bohatstvím, a s vašimi sladkostmi nebeskými, jichž požíváte na zemi! Nám je připraveno něco daleko vzácnějšího! Jsme-li přáteli Božími, jsme při naší chudobě boháči a na vaše miliony a miliardy nedbáme. A vy, nejste-li přáteli božími, jste při všem svém kapitalismu chudši, žebráci, hodní politování.

O přátelé moji! Jak krásná a radostná jest naše víra! Divím se, jak lidé, kteří mají ještě drobátek víry, tak málo dbají na radost, bohatství a krásu, již nám víra slibuje. A jen na to myslí, jen po tom touží, jen proto pracují a starají se, aby jim těch pár krátkých let na světě bylo dobře. Jak bude potom po celou dlouhou věčnost, na to si ani nevzpomenou. Já jím nerozumím. Ti lidé neumějí pranic počítat. Jim je 50 víc než 5 tisíc, než 5 milionů, než 5 bilionů, než 5 trilionů a nevím, jaké číslice bych jmenoval, neboť věčnost se těmi číslicemi vyjádřiti nedá. Povězte mi, kteří myslíte jen na tento svět a na věčnost nic, neb skoro nic, a přece se ještě jmenujete křesťané, jak tomu rozumíte? Já toho nemohu pochopiti. Já myslím, že 5 tisíc a 5 milionů je více, než 50. Jsem-li tedy 50 let rád šťasten, budu 5 tisíc neb 5 bilionů let ještě radší. A proto se také musím o to postarati, aby mi toto štěstí neušlo.

Ovšem máme a musíme se starat. éž o štěstí na tomto světě. Kdo by to mohl říci, že bychom to nesměli? Starejte se jen, starejte; dej vám Bůh, aby se vám to poštěstilo. *Přeji ještě jednou, jak jsem již řekl, abyste našli plné štěstí, kdekoli ho na tomto světě hledáte.* Jen při tom nikdy nezapomeňte na slova věčné Pravdy: „*Co pomůže člověku,*

jestliže celý svět získá a svou duši při tom ztratí?“

Tím, že vám slibujeme věčné štěstí, není ještě řečeno, že musíte snášeti vše, ať se vám daří jakkoli, ať vás utlačují a hnětou, jak jen chtějí. O, to ne! Kdo pak to řekl? Víra toho nepožaduje. Víra naopak žádá: že hospodář má se svým služebníkem jednati spravedlivě, vlídně, křesťansky, že mu musí dopřáti a dáti, aby mohl slušně žíti. A nedá-li mu toho, hřeší, že to až do nebes volá. *Utlačování* bližního zařazuje církev mezi *hříchy do nebe volající*. Proto také není pravda, že církev buď brání kapitalisty, nebo s nimi drží. Víra (7. přikázání boží) žádá jen, aby se nikomu neděla křivda. Pán Ježíš přísně odsoudil kapitalisty a zvolal k nim: Běda vám boháči. Řekl, „že lehčeji projde velbloud jehlovým uchem, než bohatec bránou nebeskou“. Boháč, který se oblékal v kment a hedvábí a ubohému Lazarovi nedopřál ani drobtů se svého stola, pochován byl v pekle, kde trpěl takou žízeň, že prosil, aby Lazar umočil jen málo svůj prst a položil na jeho jazyk, aby se trochu osvěžil. Tím Ježíš jasně řekl, jak soudí o kapitalistech a jak naloží s těmi, kteří nemají srdce pro chudinu. — Dělníci smějí se ale při vši své naději na věčnou odplatu hlásiti o svá práva, o každé možné zlepšení svého postavení.

Co není v pořádku, je to, jak to dělají socialisté a komunisté, že se spokojují jen s pozemským štěstím, o druhé věci se nechtějí starati. S tím nemůžeme býti spokojeni. My chceme více.

Jak lze dosáhnouti věčného a nekonečného štěstí, o tom nás poučuje víra. Z toho uvidíte, *že je kromě zlata a stříbra ještě něco jiného dobrého na světě, co je mnohem cennější, než zlato a stříbro!* O ano, mnohem cennější, nevýslovně cennější! Z toho též poznáte, že jestliže vám kdo nemůže přinést zlata a stříbra, a chce-li vám přinést to druhé, věčné štěstí, které převažuje všechno zlato a stříbro, že ten člověk je také vaším přítelem, a mohu říci, vaším dobrodincem, a nechť si je ten člověk i — černý.

Naproti tomu je každý, kdo vám sebe sladčeji hovoří a dělá se vaším největším přítelem, přes to vše vaším nepřitelem, chce-li vám vzít víru, a bere ze srdce vše, co přináší štěstí věčné. On je takovým přítelem, o kterém praví přísloví: Bůh mne chraň mojih přátel, od nepřátel se ochráním sám!.

Vidíte, přátelé, teď už jsme se setkali. Doufám, že si rozumíme. To, co jsem vám zde napsal, nedá se popřít. Též já mohu říci: „Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou“ A když se má slova nedají popřít, potom poznáte, že jsem vaším přítelem,

ačkoli zlata a stříbra nemám a obšťastniti nemohu. Zajisté sami vidíte, že na světě, a kdybyste zbohatli jako sám Stinnes, je štěstí neúplné, nespolehlivé, vrtkavé, krátké a pomíjející, proto musíme hledati jiné, dokonalejší a trvalejší štěstí. A toho štěstí vám srdečně přeji. Obrátiti chci váš pohled, vaše mysl, vaše srdce od té bídne země, po které se plazíme, výše k výšinám nadzemským, jak volá církev: *Sursum corda! Vzhůru srdce! Vzhůru, vzhůru!* Ta země je nám přemalá, přebídná, než abychom k ní srdcem přirostli. Ona není naší vlastí. To je roztrhaná chalupa, ve které na své zemské pouti jen přenocujeme. Vzhůru tedy, ještě jednou pravím, abychom došli do paláce nebeského, do místa, kde nám kyne věčné veselí!

7. *Bez vesla i kompasu.*

Co vám chci nyní říci, drazí krajané, kteří jste roztroušeni do všech větrů mimo vlasti, je toto: Prosím vás, kdekoli jste, *zůstaňte věrni své víře!* Té víře, které vás učila vaše matka, té, kterou vám doma, v kostele i ve škole vštěpovali. Ta je ještě vždycky jediné pravá. Cokoli lepšího jste na světě viděli, slyšeli a zkusili, stará víra při všem tom ještě platí. A starý Bůh ještě posud panuje

nad námi. Svět ho ještě nesrazil s jeho trůnu, ještě mu nevyrazil žezla z rukou. Ani válka ho nepřemohla a nevyhnala. „On, jenž sedí na nebesích, se jim směje a Pán se jim vysmívá“, praví sv. Písmo. Těm se totiž vysmívá, kteří chtějí vyvrátiti jeho trůn. Marná jejich práce!

Vy, kteří jste prošli mnoho světa a sejdete se s různými lidmi, jistě jste již slyšeli mnoho mluvíti a špičkovati o víře, o církvi i o kněžích. Tolik námitek a předhůzek jste již slyšeli. A poněvadž možná neumíte posouditi, jak se věc má, co je pravdivého a co ne, je dost možná, že vás pomátli, že jim věříte, aneb aspoň o pravdě pochybujete. Proto je vaše víra v nebezpečí. Mnohý již ji ztratil. Právě proto vám to píši, abych vás varoval toho nebezpečí, abych vaši víru utvrdil a pojistil před všemi útoky od kterékoli strany. Člověk, jenž ztratil víru, je jako námořník, neb lodník, kterému vlny vyrvaly z rukou veslo, a který ztratil kompas, ukazující vždy k severu a pak člověk neví, kam by se pustil a větry ho nesoň, kam chtějí: ponechán je jim na milost a nemilost, neví, kam jej rozbouřené vlny zanesou a neví ani, zda jej někde neočekává smrt ve vlnách rozbouřených. Takými námořníky bez vesla jsou mnozí naší krajané ve vlasti a mimo vlast. A já bych jim dal rád do ruky veslo a

ukázal jim pravý směr, kterým mají veslovati, aby se šťastně dostali k břehu

8. *Čí je pravda?*

Nemohu vám, drazí krajané, dopodrobna dokazovati toho co tvrdím: že naše víra je ještě vždy pravá, i že starý Pánbůh ještě dosud panuje. Sice by z této knížečky povstala tlustá kniha. Řeknu vám jen tolik: Kdybych nebyl přesvědčen, že jest Bůh nad námi, a že naše víra je pravdivá, což myslíte, že bych mohl býti tak zpozdilý, abych vás něčemu učil, o čem nejsem přesvědčen, že je to pravda? A co bych měl z toho, kdybych vás klamal? myslíte, že bych nemohl jinak žíti?

Jestliže mohou býti živi učitelé, profesori, úředníci, soudcové, lékaři, což bychom myslíte, nemohli býti rovněž tím, čím jsou oni, kdybychom byli chtěli?

To zdůrazňuji proto, že nám kněžím předhazují, že klameme lidi, a to činí ti, kteří rozšiřují učení, o jehož pravdě přesvědčení nejsou.

Myslíte snad, že bych vám odporoučel a rozhlašoval víru, kdybych to neuznával za svoji i vaši povinnost? Myslíte, že by nebylo

lehčeji bez víry žíti i mně? Víra nám ukládá některé povinnosti, některá břemena, a sice všem lidem a nám kněžím ještě více. Nesmíme si dovoliti ani jakéhokoli veselí, kterého si každý jiný bez hříchu dopřeje. Každý den musíme se půldruhé hodiny modliti breviář, který nás zavazuje pod smrtelným hříchem. A máme ještě mnohé jiné těžké povinnosti, kterých vy ani neznáte a my je musíme zachovávat. Myslíte, že jsme tak zpozdilí, abychom tato břemena klidně nesli, když bychom přec mohli býti od nich volní, — kdybychom nebyli přesvědčeni, že je to vše pravda, co učíme, že je nějaký hospodář nad námi, kterému musíme sloužiti, rádi neb nerádi?! A přece jsme též něco studovali! My jsme dopodrobna zkoumali a uvažovali všecku tu smyšlenou i nadutou učenost, která mluví proti Bohu a proti víře. A když jsme všecko prostudovali a uvážili, musili jsme říci: Nepomáhá nic. Bůh je nad námi. Pravdivost naší víry je přesně dokázána. Musíme se vzdáti a věřiti. A šťastní jsme v té víře, která jediná dovede uklidniti nepokojné srdce. — Vidíte drazí krajané, již to je důkazem, že naše víra je pravá. Tolik kněží je na světě, ti všichni dobře proučili celou bohovědu a námitky proti ní, a přece uznali, že pravda je jen jedna a ta je v církvi katolické. A když oni věří, musím věřiti i já.

9. Čemu tě matka naučila.

Od mnohého muže, kterého svět ještě nezkazil, slychával jsem, že řekl: Já se držím toho, čemu mne má matka učila. A dobře mají ti mužové. Vaše matka, drazí krajané, byla prostinká žena; ale ve své prostnosti byla moudřejší, než mnozí, kteří nosí hlavu vzhůru a nosem krouť nad prostým lidem a jeho pobožností. Člověk, jenž zná hlavní pravdy křesťanského náboženství, zná více, než kdyby znal hvězdy počítati a hlubinu mořskou měřiti. Sám Pán Ježíš si vyvolil chudé a prosté lidi za své učeníky a měl je radší, než bohaté a učené. Sám řekl, že „nemá, kam by hlavu sklonil“. Kdo z vás neb vašich byl narozen ve chlévě a zemřel na kříži? Nikdo. I když jste chudí, narodili jste se ve světnici a doufáte, že na posteli zemřete. Prostí a chudobní s důvěrou se k němu obraceli, víme že je miloval, bohaté pak a učené jen litoval. „Děkuji ti Otče“, modlil se jednou, „že jsi to skryl před moudrými a učenými a zjevil chudým“.

Proto jest to velmi politování hodné, jestliže prostí dělníci a chudáci opustili Pána Boha a obrátili mu záda. To pravím, je to nej-smutnější. Jestliže bohatý žije bez Boha, není to ovšem dobré; ale on má aspoň svého „boha“ na zemi: zlaté tele, jemuž se klání

a okolo něho tančí. Ale chudás nemá ničeho, ani toho, ani onoho. O něm vskutku platí slova písně:

„v mém životě není cest,
na mém nebi není hvězd“

Všecky hvězdy mu pohasly. Není pro něj paprsku světla, radosti a útěchy! Takových ubožáků ve tmách tapajících, upřimně lituji. Je-li takových mezi vámi, drazí krajané, rád bych k němu přišel; a když nemohu sám, přál bych si, aby k němu přišel tento „pozdrav z vlasti“ a *zapálil mu světélko víry, naděje a útěchy v hořkostech a trampotách života*. Vzhůru, bratře, vzhůru! Pozvedni svůj pohled s té bídne země k blankytným výšinám a vzpomeň si, že jsi též stvořen pro něco vyššího. Otevři oči, aby do nich zasvítilo světlo víry, které jak hvězda třepetá v nebeských výšinách. Vzpomeň si též, *čemu tě matka učila* a jako tvoji druží druhové řekni i ty: „Budu se držeti toho, čemu mne učila moje matka“

10. - *Nejsme pomateni.*

Nejsou to jen prostí lidé a kněží, kteří věří, ale též mužové, kteří mají něco v hlavě,

sklánějí svou hlavu před Bohem. Vždyť víte, že prázdný klas stojí zpříma, plný však se sklání. Lidé s prázdnou hlavou, domýšliví, kteří se domnívají, že něco vědí, a nevědí nic, kteří k učenosti jen přičichli, chtějí býti moudřejší než Bůh. Skutečně učení i moudří však vzdávají Bohu čest a uznávají, že oproti Bohu toho vědí málo, velmi málo. *Největší učenci světového jména byli většinou věřící, hluboké víry a zbožní.* Největší astronomové, hvězdáři a druzí učenci, kteří lidstvu objevili nové věci, vynálezcové dřívějších i nynějších časů vyznávali veřejně svoji víru. Jméno Pastér zná každý vzdělaný člověk na celém světě. Žil ještě před nedávnem ve Francii. Vynalezl lék proti vzteklině a mnoho jiných léků a věcí lékařských. Před několika lety oslavoval učený svět stoletou památku jeho narození. I ten učenec proslavený po celém světě řekl, že má víru jako prostý vesničan, ačkoli tolik studoval. „Ale kdybych byl více studoval, řekl, měl bych víru jako prostá vesničanka, neboť ženy jsou tvrdší ve víře než my mužové“ Z toho vidíte, drazí moji, že *nejsme pomateni a bláznivci, když věříme. Ba naopak, máme bystré hlavy.* A jak ještě! A budete-li věřit v Boha, nebudete tápati ve tmě. „Já jsem světlo světa, řekl Kristus, kdo jde za mnou, nechodí ve tmách“ Kdo

však nevěří, ten bloudí ve tmách. „Na jeho nebi není hvězd“

11. *Co přinesla válka?*

O mnohém jsem už slyšel říkati: Před válkou byl věřící, *ale válka ho načisto pokazila*. Mnohá žena a matka si už přede mnou postěžovala na svého muže nebo syna. „Dříve chodil do kostela a též ke zpovědi, ale nyní s ním nemohu ničeho vyřídit. On praví, že mnoho viděl a zkusil, než aby chodil do kostela“. — Co řekneme na tuto námitku, pověděl jsem již dříve. Starý Bůh žije ještě, vojna jej ani nepřemohla ani nezahnala. Pravda, že jste vy mnozí, kteří jste byli na vojně, mnoho hrozných věcí dožili, viděli a zakusili, ale z toho ještě nepochopuji, že byste proto mohli odhoditi svou víru do starého železa. Vždyť byli ve válce i druzí, prožili spolu s vámi i zakusili těch věcí a přece věří a chodí do kostela. Proč tedy oni mohou a proč jen vy ne? Myslíte, že všichni, kteří si víru z války přinesli, jsou sami bláhovci? O já znám mnohé a jsou to moc šikovní lidé a přes to jim válka víry nevzala. Byla zakořeněná hluboko v srdci! Některým pravda, víra trochu seslábla, neboť neměla tak hluboké kořeny, ale teď už zase

se rozvíjí ten zvadlý kvítek, zapustila kořeny a doufejme, že i krásně se rozkveté. Příteli, jestliže tvoje víra ještě neožila, doufejme, že ožije. Tvé srdce možná ještě pokrývá led. Není ani divu. Srdce vyschlo, ztvrdlo, omrzelo se mu vše, když vidělo tolik bídy a křivdy. Počkejme jen, ono potřebuje slunce, tepla, teplého vánku a opět se roztaje. A kvítek víry na ohřátém záhonku zase ožije, požene, pokvete . . .

Pravíš, že ti válka vzala víru. A jak to? Což víra zavinila válku? No, jest-li ne víra, pak ji zavinili kněží. Není pravda? Kněží jsou vinní všemu zlu na světě. Nevěříte? Povězte mi, zda slyšíte tolik brojiti proti králům a císařům, ministrům a generálům, kteří měli jistě též jakýsi zájem o válku? Ne, o těch se nemluví, ti jsou v tom úplně bez viny. Válku způsobili jen kněží. Kdysi dělali krupobití, nyní zas válku. A když kněží vyhlašují válku, vedou vojsko, co pak dělají potom generálové, ministři, králové a císařové? Ti slouží mše, zpovídají a kážou. Nevěříte? Kdo nevěří, zaplatí krejcar.

Chápete nyní, jak nerozumné jest vinit kněze a víru ze všeho zlého i z války, a již proto se vzdalovati od víry a kostela?

Válka byla zajisté hrozné navštívení Boží. Jedenáct milionů lidí snad zahubila a pochovala, a mnoho druhých pokazila zmrzačila.

Je nám hrůza pomyslit na to. Nám bylo ze srdce líto těch ubožáků, kteří trpěli a zemřeli a sami nevěděli proč. Bylo nám jich líto a báli jsme se o ně. Co bude s nimi? Báli jsme se o jejich duše, neboť přemnozí odešli z toho světa nesmířeni s Bohem. Mnohem však více odešlo smířeno s Bohem. Všichni účastníci války dosvědčí, že celá řada lidí, kteří nevěřili před válkou, v ní nesli celou víru, kteří se před tím nemodlili, v boji sáhli po modlitbě, kteří si nevážili sv. náboženství, ve válce poznali jeho důležitost. Teprve utrpení a strádání nutí člověka přemýšlet o hlubinách lidského života. Velcí lidé měli všichni těžký život. Válka světová uvalila na velký počet lidí nesmírné těžkosti, proto je také blíže k Bohu přivedla. Jestliže ty miliony padlých hrdinů dostalo se do oněch lepších krajů, kde není nepřátelství a vojny, ale kde panuje věčný pokoj, věčné světlo a blaženost, pak myslím, že všichni ti neproklínají války, ale že ji velebí. — Invalidi, mrzáci jsou zajisté hodni politování. Ale i u nich se vidí rozdíl, který činí víra neb nevěra. Takový ubožák, který nemá nohou neb rukou, neb obojího, který nemá očí, aby pohleděl na boží slunce, ale když nemá ani oči duševních, duševního světla, nemá víry, nemá naděje na věčnou odplatu, na lepší život po tom pozemském utrpení, ten je sku-

tečně ubožák, že by bylo nad ním zaplakati. Ale ubožák, který si je vědom, jak krátký je náš život, jak brzy teče den po dni, rok za rokem, ten rozvažuje, že těch pár let jeho života brzy uplyne a pak přijde řada milionů a milionů let a ještě více, nekonečně mnoho let, samé blaženosti a radosti, ten mnohem lehčeji snáší těžké břímě po celý svůj život.

12. *Odzbroj svoje srdce!*

Pravíte, že vám válka vzala víru. Taky možná. Někomu však ji zase *vrátila a utvrdila*. Nevím, je-li vám to známé, ale já to dobře vím, jak se nyní, několik let po válce víra probouzí, ožívuje a proniká hlouběji do srdce, než dříve. Co je lepších lidí, neznali, kam vede nevěrecká kultura, která se pěstovala před válkou: ke vzájemné divoké konkurenci, k strašnému znepřátelení národů, k strašné válce a zabíjení. I řekli: Ta nekřesťanská, zcela materialní kultura nestojí za nic! Nevede člověka ke štěstí, ale jen k neštěstí, ke zničení. Musíme začít jinak! Víra a láska křesťanská musí zavládnouti mezi národy! Nové, lepší pokolení musí nastoupiti místo starého! Lidstvo se musí v křesťanském duchu obnoviti a obroditi! — Mladí lidé

zvláště jsou to, jenž takto mluví. Omladina katolická i protestantská si napsala na svůj prapor: „*Obrození lidstva ve víře!*“ I nastalo mezi nimi velké věřské hnutí. „*Veliká vlna věřského nadšení prochází celou Evropou*“ řekl mi onehdy jeden učenec, který se právě vrátil z mezinárodního kongresu za výchovu mládeže v Německu. Věřská výchova mládeže našla na kongrese všeobecný ohlas. A nebyl to kongres kněží, nýbrž většinou lidí světských, učenců ze všech národů evropských. — Pohleďte, jestliže tací věhlasní mužové a jestliže sami mladíci uznávají potřebu víry, nechce-li se lidstvo samo zničit, potom také ty, chudase, nyní po ukončené válce musíš uznati, že je víra člověku nevyhnutelně potřebná, a že bez ní člověk se snižuje a stává zvířetem. *Odzbroj tedy své srdce!!* Víš, co tím chci říci? Vždyť víš, co je zbrojení a odzbrojení. Chci říci, abys odhodil, co jsi špatného z vojny přinesl! Tak jak jsi s radostí odhodil pušku, roztrhaný vojenský mundur, *tak odhod' od sebe všecko, co jsi na vojně špatného viděl a slyšel a ssebou přinesl!* *Bud' zase bývalým člověkem, křesťanem!* Ne protivníkem, ale přítelem božím! Bůh ví dobře, co jsi ve válce přetrpěl a zapsal to do knihy života. Na místo zlobiti se a nadávati, což nic nepomáhá, daruj raději Bohu svoje utrpení! Vzpomeň si, že nejsi bez hříchu, jako není

bez hříchu žádný z nás. Na usmířenou za tyto hříchy obrať všecko svoje utrpení, dřívější a nyníjší a nebudeš nikdy litovati, že jsi je přestál. Nebudeš je proklínati, ale velebiti. Bylo to zlé, ale už pominulo. Na světě pomine všecko, ale věčnost nepomine.

13. Pěny a pavučiny.

Neříkej nikdy: Víra, modlitba, kostel, zpověď a ty věci jsou jen pro děcka a nejvýše pro ženy, ale ne pro nás, muže a mladíky! Mnozí to říkají, a neříkají-li, aspoň tak myslí. A domnívají se, jak jsou moudří! A klamou se při tom pořádně! Již na první pohled se vidí, že tomu nemůže tak býti. Víra je buď pro všechny, anebo pro nikoho! Vždyť víra není nijaký šport, k vůli něčemu lepšímu, k vůli zábavě, neb něčemu, co se jednomu hodí a druhému ne. *Víra je pravda. A pravda je jednaká pro všechny.* Je-li Bůh, je-li věčnost, jsou-li nebe a peklo, jsou pro všechny. Pro dospělé právě tak jako pro děti. To je jasné. Smrt, soud, nebe, peklo, nejsou hračky pro děti, jsou to neodvolatelně vážné věci, s kterými je hodno, aby se bavili i zralí muži!... Může proti tomu někdo něco namítati? Což není pravda jednaká pro každého? Z toho vidíte, jak lehkomylně mluví lidé o víře,

jak plané jsou jejich námitky a výmluvy, a k tomu myslí, jak moudře si počínali!

Tak jalové, jako ta námitka, že víra je jen pro děti, jsou většinou i druhé námitky, které slyšíte proti víře. Jako pravé pavučiny, tak málo drží tyto námitky. A lidé věří všemu, i když to nemá v sobě žádné pevnosti, jako pavučina nebo pěna. Třeba jen trošku fouknouti a pavučina se roztrhne a pěna rozpadne.

Je k neuvěření, co všechno lidé věří, jenom aby nevěřili toho, čemu církev učí! Slyšeli jste o spiritistech, kteří obcují s duchy zemřelých? Tolikrát bylo dokázáno, že je to sprostý podvod, a přece je dosti lidí, kteří to věří. Ve velkých městech, v Berlíně i v Praze, je hádaček a kartárek, které hádají z karet neb jinak budoucí věci. A lidé se tam hrnou k nim, a platí draze takové porady, které nejsou než plané řeči. A takových pověr je na sta a sta. Lidé tomu věří raději než tomu, čemu učí církev. Musil bych dlouho o tom psáti a vyvracet ty různé pověry. Jsou to samé pěny a pavučiny. Prosím vás, od-foukněte ty pěny a roztrhejte pavučiny a nedejte se zaslepovati od nesvědomitých podvodníků.

14. Konečné súčtování.

Aha! Ted' jsem vyslovil slovo, při kterém se obzvláště pozastavují naši nevěrci. Oni chtějí súčtovat s Římem, ale nechtějí slyšet o onom súčtování, kterému nikdo neunikne. To slovo: „peklo“ je jim nepříjemné, odporné, strašné. V nebe by ještě věřili, ale v peklo, ďábla věřit? O to ne! Ďábla a čerta sice pilně volají a k němu posílají, třeba stokrát za den, ale věřit, to nechtějí. A aby se zbavili takové myšlenky, říkají, že je to jen strašidlo kněžourů. Kněží nás peklem jen straší, a my nejsme vrabci neb vrány, abychom se toho strašidla báli, jako se bojí vrabci hastroše v zelí. — Kněží peklem straší a noviny často toho vzpomínají. A co mám říci já na to? Peklo — strašidlo? A proč? Není-li ho, pak není pro nikoho; a je-li, pak je pro všechny: pro nepořádné děti, pro zatvrzelé hříšníky, kteří nedbají na hlas boží, a též pro nehodné kněze, kteří nekonají dobře své služby! Myslíte, že já nemohu přijít do pekla? Sv. apoštol Pavel, tato vyvolená nádoba Boží řekl asi takto: Starati se musím, abych když druhým kážu, sám se nestal zavrženým. Též světci se báli a třásli, aby tam nepřišli. Bojím se i já. Straším-li koho, straším nejdříve sebe. Jak rád bych popřel peklo, kdybych mohl! Ale

nemohu. Kristus, ten Kristus, o němž sami socialisté a komunisté praví, že byl mužem, který jen pravdu mluvil, ten mluvil o pekle tak, že se nedá popříti ani utajiti. Nemluvil o něm dlouho, ale často a co řekl, je takové, že nás musí naplniti svatou hrůzou: „Jejich oheň neuhasne, jejich červ nezhyne“ Tím je řečeno vše. Ať si nám je to milé nebo ne, tu pravdu musíme přijati. Jak den, tak i noc, jak léto, tak i zimu; jak nebe, tak i peklo. A je-li to pravda, pak můžeme a musíme o tom i mluvit! Když otec varuje dítě: Nechoď blízko vody, abys tam nespádl!, pak nemluví o tom, aby dítě ustrašil, ale aby ho varoval neštěstí. Proto též kněz mluví o té strašné věci, ne aby lidi strašil, ale aby je uvaroval největšího neštěstí.

Tak jako zasluhuje dobrý skutek odměnu, tak zlý skutek trest. Náš rozum požaduje, aby byl Bůh „spravedlivým soudcem, který dobré odměňuje a zlé trestá“. Kdyby nebylo po smrti žádného trestu a žádné odměny, potom by byli lumpi na tom líp, než dobří lidé. Jen když může lump před světem svoje lumpáctví zakrýti, může dělati co chce, kdyby se po smrti neměl čeho báti. A víte, že je toho lumpáctví dost, které světská vrchnost netrestá. Kapitalista smí dělníka utlačovati jak chce: soud ho proto nebude

trestati. Kdyby se mu nebylo báti ani Boha, bude jej utlačovati, kde jen může.

Z toho vidíte, že na lumpa musí přijíti trest! Nepřijde-li zde, musí přijíti tam. A právě tato pravda, že *Bůh dobré odměňuje a zlé trestá, je důkazem, že je naše víra pravá*. Náš rozum, pravím, žádá, aby křivdy, kterých je na světě plno, byly vyrovnány. Ale na světě se to nestává. Svět jest i zůstane zlý a nespravedlivý. Vyrovnání všech křivd může nastati jen u Boha. Konečné súčtování tedy může a musí býti vykonáno před Bohem.

15. Falešní proroci.

V Americe a zvláště v Německu je mnoho tak zvaných „sekt“. Sekta znamená asi tolik co odřez, odlomek, odpadek. Tak máte v Německu adventisty, metodisty, baptisty, anabaptisty, apoštolské, novoapoštolské, a kdo ví všechny sekty jmenovati. Slyšel jsem, že je jich v Německu na 200. Též v Americe je jich mnoho, některé z nich se dostaly do Němec a některé také k nám. Slyšeli jste již o „armádě spásy“, nebo mormonech, které nám sem Amerika poslala. Ježto mnoho Čechů žije mezi nimi, čili oni žijí mezi Čechy, zdá se mi býti potřebným, něco o tom promluvit.

Vždyť lákali i mnohé Čechy a jest nebezpečí, že jich přilákají ještě více.

Co tedy máme vědět o těch sektách neb odstěpencích?

1. Sekty jsou důkazem, že lidé potřebují víry, cítí potřebu víry. Nahlízejí, že je sama země, sám svět uspokojiti nemůže; cítí potřebu něčeho vyššího, hledají pravdu, útěchu svému srdci a nadzemského štěstí. To je dobrá stránka, kterou sekty v sobě mají.

2. Avšak sekty jsou sekty, odstěpky, odpadky. Sekty tyto jsou nepravé víry a k tomu odlomky, *odpadky* od jiné nepravé víry, protestantismu. Protestantism je odlomek, odpadek od pravé církve Kristovy, která je katolická, všeobecná, pro celý svět. Kdo hlásá novou víru, *musí dokázati, že ho Bůh poslal*. To nejde, aby každý, komu napadne, začal hlásati a učit novou víru. Jen Bůh může býti budovatelem nové víry a učit ji může jen ten, kdo dokáže, že ho Bůh poslal. Ježíš Kristus to dokázal svým svatým životem, svým božským učením, kterému dosud žádný mudřec neučil, a svými zázraky, zvláště svým z mrtvýchvstáním. — Martin Luther, který začal protestantismus, nedokázal nikde, že jej Bůh poslal; nikde nečteme, že dělal zázraky, proto jeho poslání nebylo božské. K tomu prohlásil za hlavní pravdu své protestantské víry, že si každý může svaté

Písmo vyložití, jak chce. Proto si jedni vykládají tak, druhí zas jinak. Co řekl jeden, že je bílé, o tom praví druhý, že je černé a třetí, že je zelené. Proto není divu, že z protestantismu povstalo tolik odlomků, sekt.

3. Že ty sekty nejsou pravé víry, důkazem je již to, že je jich tolik. Řekne-li jeden, že jedna věc je bílá, druhý, že je černá, zelená nebo červená, nemohou míti všichni pravdu! Buďto je bílá, neb černá, zelená neb červená. To je přece jasno.

4. Že ty sekty nejsou pravé církve Ježíšovy, jak každá z nich o sobě tvrdí, že jsou všechny ty sekty mladé, některé teprv několik desítek let. Nyní po válce se začaly velmi šířit. Dříve se o nich málo vědělo a ještě dříve nic. Jasno jest, že pravá církev Kristova musí trvati od Krista samého, tedy musí býti stará blízko 2000 let. A právě tak stará jest naše katolická církev, která jest jediná pravá církev Kristova.

5. Že jsou tyto sekty klamem, máte mezi jinými ještě tenhle důkaz: „Adventisté“ se jmenují proto tak, že v brzku očekávají příští Pána Ježíše, to jest: konec světa. (Advent znamená příchod). Původce adventistů, americký kapitán Miller vypočítal podle sv. Písma, že roku 1843 bude konec světa. Poněvadž ho tenkrát nebylo, přeložil svůj

výpočet na rok 1847. Když se dle jejich domněnky přibližoval konec světa, nechtěli jeho věřící již pracovati, prodávali svůj majetek a koupili veliký krásný stan, z kterého chtěli s tělem i s duší vzlétnouti rovnou do nebe. Šikovní američtí obchodníci využítokovali tu příležitost a prodávali bílé šaty „k nanebevstoupení dne 23. října“ Věřící čekali, až zazní archandělská trouba, — ale ta se neozvala. A vzdor tomu podvodu nechtěli upustiti od své víry. Přeložili tedy soudný den na rok 1864, a když ani tehdy nepřišel, na rok 1877. Avšak ten se nedostavil ani tehdy. Dali mu tedy lhůtu 40 let a ustanovili, že bude roku 1914. Vzdor tomu dosud ne nechali svého blouznění. Divné, jak si vykládají sv. Písmo, ve kterém přece stojí doslovně napsána slova P. Ježíše: „o tom dni (soudném) a hodině neví nikdo, ba ani andělé na nebi, pouze Otec“ Pozřete jen u sv. Matouše kapitolu 24., řádek 36. a u sv. Marka kap. 13., řádek 32.

„Nechejte jich! Jsou slepci a vůdcové slepých. Když slepec slepce vodí, padnou oba do jámy“. Také tato slova by si tito sektáři měli zapamatovati, neboť platí právě jim.

Divné je to, že někteří lidé věří rádi všechno jiné, i kdyby to stálo na práchnivých nohách, nechtějí však věriti pravdě, která stojí na skále!

Sekty tedy nejsou tím, čím chtějí býti: pravou vírou. — Tím není řečeno, že nemají v sobě pranic dobrého. Neučí jen samé bludy, ale někdy mluví i pravdu. *A ta pravda je pomíšena s bludem.* A právě proto, že mají sekty na sobě cos pravdivého, jsou tím nebezpečnější, že člověka svedou. Kdyby učily jen samé lži, bylo by to lehčeji poznati. Ale že učí bludům spolu s pravdou, může prostý člověk, který neumí rozeznávat zrna od plev, míti plevu za pšenici. Pravá víra však musí býti čistá pravda bez bludu, samá čistá pšenice bez plev. Ze samého sv. Písma, které sektáři tak vysoko cení, majíce je vždy při ruce, dokážeme jim, že bloudí. „*Povstanou falešní Kristové i falešní proroci a svedou mnohé*“, předpověděl Kristus. Těmi falešnými proroky jsou právě kacíři, sektáři. „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“, řekl jen apoštolům a jejich nástupcům, to jest biskupům a kněžím. „Kdo neuposlechne církve, nechť ti bude jako pohan a publikán“, a kdyby byl sebe zbožnější. Avšak sektáři jsou velmi tvrdohlaví, tak jak tvrdohlaví byli všichni bludaři; cesty, na kterou nastoupili, nechtěli zanechat i když se jim dokázalo, že není pravá. To je přece jen důkaz velké tvrdohlavosti, že lidé, kteří nic nestudovali, chtějí o věcech víry více a lépe věděti, než my, kteří jsme po mnohá leta jenom to

studovali!! Chtějí nás přesvědčiti, že jsme na bludné cestě a sami že jsou neomylní, jakoby všecku moudrost byli jedli naběračkou.

Tvrdohlaví jsou, a též horliví za svou věc. Umějí býti i velmi pobožní; proto tím více myslí, že mají pravdu. A přece nemají! Každá nová věc je totiž pěkná, světlá. Když se stárne a opotřebuje se, ztratí svou krásu. Též první křesťané byli velmi horliví a pobožní, my jsme seslábli. Ať sektáři žijí v naší víře tak horlivě, jako chtějí býti horliví ve víře bludné, a mohou se i u nás, chtějí-li, státí svatými. Katolická církev má na miliony svatých. Aby lidé se stali svatými, k tomu nemusejí hledati ještě nové víry!

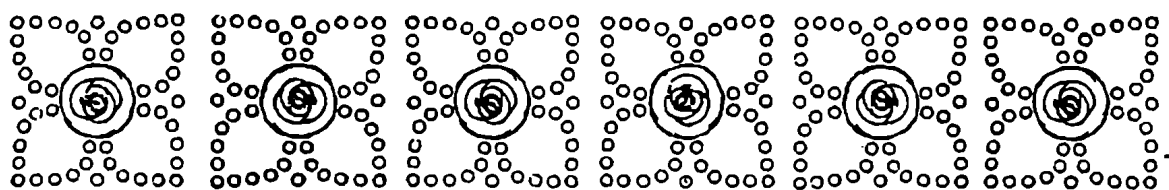
Také u nás jsme nezůstali bez podobného zjevu. Našlo se jich, a to mezi kněžími, kteří chtěli býti velkými vlastenci a založili novou církev, kterou nazvali československou. Vynaložili mnoho práce, aby si našli následovníky či nohsledy. A to zvláště mezi těmi, jimž církev katolická byla trnem v oku. Při tom svedli i mnohé nepředložené ujišťující je, že vše zůstane při starém, jen mše sv. bude česká. Za těch několik roků tato církev prodělala nesvorností a nesjednoceností svých vůdců tolika proměn, že nynější její směr se kloní úplně k protestantismu, ba snad k plné nevěře. Hlásají, že si učení Kristovo může každý vykládati jak chce, ba

považují Písmo svaté za snůšku pohádek a bájek, Krista samého snížili na pouhého člověka, ba jsou, kteří pochybují o tom, zda-li vůbec žil.

Co si povíme o této církvi? Založil ji Kristus Pán? Dal rozkaz aby tak učili všechny národy? Může býti tato církev katolická, t. j. všeobecná, pro všechny lidi? Když je jenom československá, jen pro Čechy? Nenacházejí se ti, kteří se k ní přidali, na bludné cestě?

Drazí přátelé, máte-li někde známé, kteří jsou sektáři a bloudí ve věcech víry, nebo jsou v nebezpečí, že by mohli poblouditi, dejte jim přečísti tuto knížečku! Nevím ovšem, zda-li to co pomůže. Aspoň vy dejte pozor, abyste nesešli s cesty pravé na bludnou, abyste se nenechali zlákat na bludnou víru! Jestliže vás lákají ke svým schůzím, vězte, že je to hřích, účastniti se nevěreckých bohoslužeb. Předně již samo sebou, a za druhé, neboť se člověk nemá vydávati do nebezpečí, aby ho svedli. Buďte sami tak horliví a takými agitátory pro svou víru, jak jsou oni pro svou bludnou víru!





II.

1. Bud'te důslední!

Povrchní lidé praví, že duše a Boha nikdo neviděl, a proto že není potřeba v něj věřit. Domnívají se, jak velkou moudrost tím vyslovili: ale ukázali jen, jak skrovného jsou rozumu. Kolik je věcí, kterých nikdo nevidí a přece jsou. Zdaž kdo vidí vzduch, mráz, horko, nemoc? upomínku, vůli, rozum? Poněvadž tvého rozumu nevidíme, máme říci, že nemáš rozum? Vidíte nyní, jak pevné jest jejich tvrzení. *Ne proto, že jsou přesvědčeni, mluví, proti víře, ale proto, že jsou zkaženi.* Člověk, jenž nežije, jak to víra káže, přijde s vírou do křížků, začne ji nenávidět a rád by ji sprovedl se světa. *To je hlavní příčina nevěry: zlý, špatný život.* Ale kdo žije, jak víra poroučí, tomu je víra lehká. Proto přátelé, když jsme si promluvili o tom, že je víra potřebná, že je pravdivá a že jen katolická

víra je pravá, nyní přicházíme k druhé hlavní otázce, totiž: jak máme i můžeme i v cizině žítí podle víry.

Pokud jste byli doma ve vlasti v rodině, zvláště jako děti a mladíci, bylo vám ještě dost lehké žítí dle víry. Rodiče vás k tomu vedli, ve škole jste se tomu učili a v kostele rovněž. Většinou jste všichni z venkova. Na venkově je u nás dosud obyčej, že se v neděli jde do kostela. Člověk, který přijde z domova mezi cizí lidi je jako ta květinka přesazená na druhý záhonek. Ta květina, jestliže se dobře nezalévá, uschne, — zvláště byla-li přesazena někam mezi kopřivy. Též vy přátelé moji, možná jste zašli mezi kopřivy na místo mezi fialky a lilie. Však mi rozumíte, co chci říci. Dostali jste se mezi špatnou společnost, a jaká společnost, taký obyčejně i společník. Když druzí nechodili do kostela, mysleli jste, že se to hodí i pro vás. A přestali jste taky chodit. Možná vám někdo řekl opovržlivě: „Co z toho máš, když chodíš do kostela?“ A vy jste si řekli: „Však je pravda, co mám z toho, že tam chodím? Nejsem ani sytější, ani bohatší když přijdu z kostela“. A odhodili jste kostel i modlitbu i druhé takové pro vás neužitečné věci stranou.

Někteří jste sice nezanechali úplně kostela a služeb božích, avšak v nových okolnostech

se vám zdá obtížným choditi řádně na služby boží. Na venkově, kde jste byli doma, odpočívá polní práce. Ale v továrnách a různých závodech se i v neděli pracuje, ne-li celý den, tedy aspoň z části, proto je obtížnější přijíti do kostela než doma na venkově. Některou neděli je to zcela nemožno, proto do kostela nepřijdete. Nějaký čas vám kostel scházel, ale pomalu jste si tomu navykli a řekli jste si: však se tak taky hezky žije. A pak jste nešli do kostela i když jste mohli.

Co mám na to říci? Nebudu opakovati a vykládati ještě jednou, že život bez víry, bez církve, bez Boha je též beze smyslu, bez pravého účelu, bez naděje, bez útěchy, bez pravé radosti. Dokázal jsem vám, že víra jest potřebná jako vzduch, který dýcháme, jako pokrm, který požíváme, jako světlo, kterým vidíme. Toho mi nevyvrátí nikdo. Kdo tento můj list dosud jen s poněkud dobrým úmyslem četl, musí mi přisvědčiti a řekne: ano, tak to jest, nemůže býti jinak! Víra jest potřebná. Nejsme stvořeni pro tento svět, nýbrž pro něco vyššího.

Možná bude též někdo, kdo to přečetl a nebude chtíti mi přisvědčiti. Avšak ne z přesvědčení, nýbrž ze zarytosti. Víra se nedá vynutiti, víra jest dar boží; proto se též může lehko ztratiti, neboť Bůh ten dar, který u nevděčníka nebyl oceněn, opět vezme.

Jak bude potom, jak se s Bohem vyrovná, je jiná otázka. „Poznané pravdě křesťanské odporovati“ jest hřích proti Duchu svatému, o kterém řekl Pán Ježíš, že nebude odpuštěn ani na tomto, ani na onom světě. Židé viděli též Ježíšovy zázraky, dožili i jeho z mrtvýchvstání, ale nepoddali se, vzdorovali mu. Když nemohli zatajiti jeho z mrtvýchvstání, lhali, že Apoštolové ukradli jeho tělo. Proto též Ježíš Židy zavrhl. Ještě dnes nosí na sobě pečeť boží kletby, nemají své vlasti, ale jsou roztráštěni po celém světě.

Po většině však doufám, že skoro všichni vy, kteří tento list čtete, přijmete jej v dobré vůli a uznáte, že byl též v dobré vůli napsán. A právě s vámi chci mluvit, kteří jste dobré vůle i dobrého srdce. S neposlušnými tvrdohlavci je těžko mluvit. Vy tedy, moji drazí, jste věrní své víře, jste křesťany. Dobře! *Ale teď musíte býti důslední.* Víte, co je to důsledný? Důsledný je ten, kdo je sám sobě věren, kdo jde vždy po též cestě. Kdo řekne — jedna, musí říci i dvě, kdo řekne *a*, řekne také *b*. Kdo učiní krok vpřed, učiní i druhý, třetí, pátý i desátý, ale ani jednoho zpět. Myslím, že mi rozumíte. *Jste-li křesťané, vyvoďte z toho též důsledky!* Víra sama je již dobrá, ale to je málo. Víra sama nás nespasí. „Véra bez dobrých skutků jest mrtvá“, praví svaté Písmo. A Ježíš řekl jednou: „Ne každý,

kdo mi řekne: Pane, Pane, vejde do království nebeského“ Pane, Pane, to by ještě každý řekl. Každý křesťan přiznává Boha za svého Pána. Ale Pánu je to málo, když ho za pána uznáváme, nýbrž musíme učiniti, čeho od nás žádá. „Jsem-li vaším otcem, kde je moje úcta?“ praví Bůh v Písmě sv. Starého zákona. Víte, že nám víra ukládá nějaké povinnosti. Ty povinnosti třeba plnit, chceme-li býti vskutku křesťany. Ona překrásná krajina, ono veselí věčné, o kterém jsme dříve mluvili, očekává jen věrné přátelé a služebníky Boží. Pro lenochy má Bůh připraven prut. A jaký trnový!

Povinnosti křesťanské znáte již od mladosti. Snad jste jich někteří ve světě trochu pozapomněli. Proto mi nezazlíte, když vám je zas přivedu na paměť. Ale ne všechny, to by trvalo dlouho. Aspoň některé hlavní.

Ve svém dětském věku jste se učili přikázání církevní. Je jich jen pět. Možná je ještě znáte, ne-li z paměti, aspoň dle značení. Nejvážnější je přikázání 2. a 4. Druhé zní: „V neděli a svátek mši sv. pobožně slyšeti“. a 4: „Aspoň jednou v roce se ze svých hříchů skroušeně vyznati a v čase velikonočním velebnou Svátost oltářní přijati“. 3. mluví o postu: „Ustanovené posty zachovávat“ Ale půst je, jak víte, velmi zmírněn,

zvláště dělníkům. Dříve jsme se ještě přísně postili: od masopustu do velké noci jsme sotva masa okusili. Teď je půst sotva hoden toho jména. Zachovávejte však posty, jak je postní řád určuje, zvláště štědrý den, velký pátek a ostatní pátky v roce. My se v pátek zříkáme masa z lásky k Spasiteli, který v ten den za nás umřel a tři hodiny na kříži trpěl. O tomto přikázání tedy není třeba mluvit. Ale velmi potřebno jest, více promluvit o těch dvou: 2. a 4.

2. První povinnost.

Tedy 2. přikázání: Nedělní mše sv. Když jste byli doma, v rodině vskutku křesťanské, šli jste na mši sv. každou neděli a svátek. Fary u nás, zvláště někde, jsou velmi roztažané, jmenovitě v horách. Někde mají do kostela 1 i 2 hodiny cesty a snad ještě více. Možná jste i vy z také roztroušené fary a přece jste chodívali v neděli do kostela. Venkovanům se to nezdá ani tak mnoho; bylo by jim to neobyčejné, kdyby nešli. I ve všední dny si rádi zaběhnou do kostela, zvláště v adventě na „roráty“ Svítí si na cestu loučemi, které se vidí po horách, jak se plazí pomalu ke kostelu. Všichni se skoro těší na advent a ty cesty s pochodněmi na

roráty. Možná jste chodili i vy, když jste byli doma.

Tak to bývalo, a jak je teď? Ale co bych se vás tázal, kteří máte do kostela tak daleko? V Rumunsku si mi stěžovali dobří lidé, jak rádi by šli, ale když je to tak daleko! 50 i více kilometrů. Jak prázdné je jim u srdce, když ani o velkých svátcích nevidí kostela, neslyší zvonů ani varhan. Co mohou učiniti je to, že se scházejí v kapličce, mají-li jakou, neb v některém domě, kde si jednu místnost upravili za modlitebnu, a tam se pospolu pomodlí a zazpívají si. Tak vykonávají svoji pobožnost a bohoslužbu, aby se povznesli k Bohu a viděli, že nejsou jako to němé zvířátko, které nemá vyšší myšlenky. Není-li možno jinak, vykonávejte aspoň tak svou křesťanskou povinnost, shromažďujte se k modlitbě, zazpívejte si píseň, která vás k Bohu povznáší. Kde vám ani to není možno, aspoň v rodině vykonejte v neděli a ve svátek takovou bohoslužbu.

Jinak je v krajích, kde je kostel blízko. Tam vás zavazuje církevní přikázání, jako doma. A sice kdo není nevyhnutelně zadržen, má povinnost býti při mši sv. pod těžkým, to jest smrtelným hříchem. Nedělní mše sv., to jest jedno z prvních církevních přikázání. Kdo není v neděli křesťanem, kdy jim bude? Kdo nemá v týdnu jednu hodinu kdy, aby

se staral o svou duši a o věčnost, tomu vskutku nezáleží ani na duši, ani na věčnosti. Kdo nedbá o nedělní mši sv., toho křesťanství jest již úplně chladné jako led. Neděle se jmenuje den Páně. Ten den určil Bůh pro sebe. Šest dní pracuj, sedmý odpočívej! To je velmi moudře ustanoveno, neboť člověk není stroj, který v jednom běží bez přestání, a i ten se musí časem zastavit a namazati. Tedy odpočívej, ale též ho posvěť! Je to den Páně, den svatý, tedy svatě ho máme ztráviti.

Vždyť přijíti v neděli ke mši sv. není tak těžko. Kdo si tomu navykl, tomu je těžko, když nemůže přijíti. V kostele není tak nudno, jak si mnozí domýšlejí, kteří kostel málokdy vidí zevnitř. Kostel je obyčejně nejkrásnější budovou ve vašem okolí. Některá města mají tak krásné kostely, že jsou to pravé perly velké umělecké ceny. Tak na příklad v Římě jsou nádherné kostely. V kostelích našich lidí krásně zpívá, někdy zpěváci podávají umělecká díla, jindy i hudebníci. Ale naše kostely jsou nejvýznačnější tím, že přechovávají našeho Spasitele ve svatostánku, k němuž každý může přijíti se svými bolestmi.

Obyčejná námitka, kterou chce někdo odvrátiti vás od kostela, je: „Co z toho máš, když jdeš do kostela?“ Kdyby byl člověk jen hromada kostí a masa, kráva neb vůl, neb něco podobného, neměl by skutečně

nic z toho, a nevěděl by ani proč do kostela chodí. Kdož tak mluví, ukazují, že jsou jen dvounohá zvířata. Ale my nechceme býti zvířaty, neboť víme, že je v nás kromě masa ještě něco jiného: duch, srdce, duše. A tyto potřebují k svému životu též jakés potravy. Proto vás prosím: nechodte jen ke mši sv., ale také na *kázání*! I když je v druhém jazyku. Jen když aspoň něco z toho rozumíš, dopřej si v neděli kousek slova Božího! „Člověk nežije o samém chlebě,“ řekl Ježíš, „ale od každého slova, které vychází z úst Božích.“ A jindy zase řekl: „Kdo jest z Boha, slovo Boží slyší, proto vy nejste z Boha, že slovo Boží nechcete slyšeti.“ — Nepovídej nikdo: „Však už vím, co budou kázat“. Kdybys i vše věděl, — a všeho jistě nevíš, — zda-li to též vykonáváš? Kdybys tedy všechno věděl, potřebuješ přece povzbuzení. Kvítku v hrníčku musíš přilévati vody, kdybys toho nečinil začne kvítek vadnouti. Do lampičky, která hoří, třeba přilévati oleje; kdybys nepřiléval, světlo zmírá a uhasne. A právě tak zmírá a hasne světlo naší víry, když se mu nepřilévá vody neb oleje, slova Božího. Proto jsou křesťané tak slabí, neb docela mrtví. Ne proto, že jsou o tom přesvědčeni, že Boha není, nýbrž proto, že na něj nikdy nemyslí. Nechceš-li, aby to světlo víry shaslo, přilévej si božího naučení.

Možná je ovšem ve vašich poměrech někdy skutečně trochu těžko nebo zhora nemožno jíti v neděli do kostela. Doma jste snad měli do kostela daleko a nyní jste blízko. Ale na venkově v neděli práce odpočívá. V továrnách však, ve službách, při železnici a jinde se v neděli často pracuje. Jsi-li povinnen celou neděli dopoledne pracovati a do kostela nemůžeš, pak ovšem ani nemáš hříchu. Někdy však není právě nemožno, jíti do kostela, je to snad jen více neb méně těžko. V tom případě musíš uvážiti, zda-li je skutečně tak těžko, že příčina nejíti do kostela je vážná. Je-li skutečně těžko, pak ovšem přestává povinnost, neboť církev nechce nikomu ukládati nesnesitelné břímě povinnosti. Je-li však jenom poněkud těžko a tato těžkost se dá přemoci, pak je jiná. Prosím vás, aby vám každá maličkost nebyla hned výmluvou, abyste nešli na mši sv.! Vždyť i na venkově je někdy těžko přijíti do kostela. Veliká vzdálenost, špatná cesta, špatné počasí, déšť, sníh, bláto, mráz, a lidé všecko to přemohou. Bylo by je hanba, kdyby je trochu toho bláta neb mrazu od kostela odvrátilo. Ale v městě, kde jsou krásné chodníky a kostel blízko, bylo by to špatným znamením, abyste pro pár kapek deště do kostela nešli. Nebo snad překáží děti? Též na venkově mají malé děti a to ještě nepohne venkovanku,

aby proto do kostela nešla. Však ona to umí zařídit, aby bylo postaráno o dítě. Kde je více mší, tam se domácí vystřídají každou neděli, kde je jen jedna, tam se to stane ob neděli. Ovšem nemáš-li komu svěřiti dítek, neváže tě povinnost církevní. — Zvláště vás prosím, aby vás, neváže-li vás přísná služba v neděli pracovati, žádné dílo nezdrželo od kostela. Již slovo „neděle“ vám to praví, že to není v pořádku. Neděle se proto tak jmenuje, že se v *neděli nedělá*. Jest to den odpočinku. V hospodářství ovšem se učiní pořádek, který je potřebný okolo dobytka neb kuchyně. Na venkově též v neděli vaří, proto ale přec jdou do kostela na mši sv. Tak třeba vše uspořádati, aby ta jedna hodinka na mši sv. vždycky zbyla. Nejsme ani zvíře, ani stroj. Tělo potřebuje odpočinku a duše osvěžení.

Po uvážení všeho toho vás, drazí přátelé, kdekoli jste, prosím: *Starejte se, kdekoli jste, abyste v neděli a svátek, je-li jen možno, nezůstali bez služeb božích! To jest jedna z prvních povinností křesťanských.* A chcete-li býti vskutku křesťany, ne jen podle jména, vyplňujte ji. V jakés německé knížečce jsem četl: „*Jaká je tvoje neděle, taká bude tvoje smrt, taká tvoje věčnost*“

Někdo mi řekne, že proto nechodí do kostela, že se mu jiní vysmívají. — Vysmívají se? Kdo? Blázni! Nelekejte se každého

prázdného slova! Slovo je jako muška, která proletí kolem uší a ztratí se. Smějí-li se oni vám, smějte se vy jim! Litujte jich ve svém srdci a pomyslete si: Chudáku, sám nevíš, co mluvíš. Ty mne nebudeš soudit, ale Bůh. — Kdybyste měli pro svou víru ještě něco většího snášeti, jako pár nerozumných slov, ani to by vás nesmělo odvrátiti od Boha. Vzpomeňte si, co vytrpěli pro víru mučedníci, a nedali se ani mukami od Boha odtrhnouti. Slyšeli jste o sedmero bratřích machabejských, kteří žili ještě před Kristem? Byli to mladíčkové a dali se raději mučiti, než aby přestoupili přikázání boží. Jednomu odřízli ruce, druhému vypíchli oči, třetímu vyřízli jazyk, čtvrtému stáhli kůži s hlavy, a všechna ta nelidská muka snášeli raději, než aby byli přestoupili přikázání své židovské víry, která jim zabraňovala požívatí vepřové maso. Ti se nelekali strašných muk; a dnes se lekají lidé jednoho slovíčka a k vůli němu zaprou svého Boha. Nezapomeňte, co řekl Kristus Pán: „Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým, jenž jest na nebesích. A kdo mne zapře, toho zapřu i já“. A jindy zase řekl: „Jestliže máte co trpěti k vůli mně, radujte se a plesejte, neboť vaše odměna hojná jest na nebesích!“

Kdo nemá srdce pro kostel, kdo nemá

živé a silné víry, kdo myslí jen na tento svět a nechá duši strádati, takovému je dobrá každá výmluva, že není třeba choditi do kostela. Ale kdo má pevnou víru a jen něco horlivosti, ten odhodlaně a s radostí přemáhá těžkosti, kterých se jiní lekají.

Někdo mi řekl, že jen proto nechodí do kostela, poněvadž musí platiti kostelní daň. — Ta kostelní daň se zdá některým něco zbytečného, zvláště proto, že ji doma neplatíme, a proto ji ani neznáme. Ale v Německu a jinde, zvlášť v Americe je všady zavedena. U nás lidé dávají pro kostel dobrovolné dary, jinde však platí daň. Nakonec je to zhola jedno, zda dáváš svůj dárek do pokladničky, která se nosí po kostele, do zvonečka, neb neseš okolo oltáře při ofěře, nebo jej dáš jako daň. Kostel sice nejí a nepije, — jak praví někteří, — ale má taky svoje potřeby: olej hoří, svíce hoří, zvony nezvoní samy, varhany také samy nehrají, — bohoslužné oděvy třeba koupiti a čistiti, na kostele třeba střechu opravit a tak je potřeb dosti. Odkud vzíti, nedají-li lidé sami, buď tak neb onak? Kostel není továrna, která by něco nesla. — Myslím tedy, máš-li platiti kostelní daň, to není příčinou, abys do kostela nechodil, naopak *je to důvodem, abys hodně do kostela chodil — abys daně neplatil nadarmo, ale hodně toho využítkoval!*

Hle, v kostelích je plno lidí a ti všichni platí daň, a přece chodí do kostela! Proč bys právě ty nechodil? Daň ovšem není žádná příjemná. A tolik věcí je potřebných, které nejsou příjemné! Jen hled' příteli, abys se spřátelil s kostelem, na který něco platíš, přicházej do něho pořádně a budeš spokojen sám se sebou, jak jsou i jiní spokojeni!

3. Nejhorší průlom.

Čtvrté přikázání církevní jedná o zpovědi a o sv. přijímání, které se má přijati aspoň včas velikonoční. Zpověď, — to je slovo, při kterém mnohého projde mráz .. Všecko druhé by se ještě učinilo, do kostela by se šlo, ale ke zpovědi, jen to ne! To je ten nejhorší průlom, kterým se těžko prochází. Se vším jiným by se spřátelili, ale se zpovědí nemohou. Zpovědnice v kostele je jim strašák, kterému se vyhýbají už z daleka.

Což pak je zpověď vsutku tak těžká? Nebo tak nerozumná a nepotřebná věc, že se jí tak bojí a vyhýbají? Vymýšlejí si všelijaké výmluvy, aby se zbavili zpovědi. Mezi jiným praví, že si zpověď vymyslili kněží, aby měli lidi na provázku. — To je dobré! Ať jen to někdo zkusí, po několik hodin krčiti se ve zpovědnici v zimě, a přešla by

mu brzy chuť. Pak by každý řekl: Tak hloupí přece nebudou kněží, aby si takové břímě sami od sebe nakládali! Zpověď je zcela jistě nejtěžším kněžským výkonem, plným duševní námahy a přísné odpovědnosti. A kdyby kněží neměli povinnosti, a kdyby nepoznali potřeby, aby se lidé zpovídali, jistě by nikoho nezvali ke zpovědi. — A musíte věděti, že se i my kněží musíme zpovídati jeden druhému, neboť i my jsme synové Adamovi, ke zlému naklonění. A musíme se zpovídati častěji, chceme-li s čistým srdcem každodenně přistupovati k oltáři Páně.

Z toho vidíte, že zpověď musí býti skutečně potřebná. Proč potřebná? Neboť již sám rozum nám to praví. Pohleďte a uvažte jen! Na světě se každá věc umaže a třeba ji očistiti: Košile se zamaže, ruka se umaže, nádoba se umaže, světnice se umaže, — a tak i svědomí se umaže. Nevěříte? Učiní-li kdo něco špatného, něco ukrade, někomu ukřivdí, někoho zraní, neb docela zabije, není to nic zlého? Není to skvrna na svědomí? — Zamazaná košile se musí oprati, umazaná ruka umýti, umazaná světnice vyběliti — a poskvrněné svědomí by nebylo potřeba očistiti? O jak chlupaté mají svědomí, kdož necítí potřeby očistiti je! Už z toho vidíte, že jest zpověď potřebná.

Zpověď je potřebná též proto, že to sám

Bůh tak nařídil, aby si lidé svědomí očišťovali. Když jednou očistil deset málomocných, řekl jim: „Jděte a ukažte se kněžím a přineste dar, který je v zákoně přikázán“. Ačkoli je sám očistil, přece jim rozkázal, aby se ukázal kněžím, aby potvrdili, že jsou vskutku očištění. Kněži Nového zákona však nejen potvrzují, že jsou lidé očištění, ale ve jménu božím sami očišťují duše. Neboť tentýž Ježíš řekl apoštolům a jejich nástupcům: „Komu odpustíte hříchy, odpuštěny jsou, a komu jich zadržíte, zadržány jsou“. Na samu velikou noc, ten den, když vstal z mrtvých, ukázal se večer apoštolům při zavřených dveřích a řekl ta slova. A jak mají kněží hříchy odpouštět, neb zadržeti, když těch hříchů neznají? Či snad jen tak od oka, jak se jim zachce, jednomu hříchy odpustí a druhému ne? Ne, ta věc není žádná hračka, ale je to věc velmi vážná! Kněz musí poznati stav duše a pak teprv může posouditi, může-li hříchy odpustiti neb jich zadržeti. Též u soudu vyptá se soudce žalovaného zločince přesně na vše, zda učinil, z čeho je obviněn, aby mohl prosouditi, má-li ho odsouditi, či propustiti. Soudce musí míti svědky a důkazy. Před soudcem se nikdo nežaluje sám, žalují na něj jiní. Ale před Bohem, totiž při zpovědi je ten rozdíl, že se musí člověk sám obžalovati. Hříšník a zpovědník ukončí věc mezi sebou.

Proč se tedy mnozí tak bojí zpovědi? Právě proto, co jsem teď řekl. To je ta těžkost, které mnozí nechtějí neb neumí přemoci: sám sebe obžalovati. Na soudu ho žalují jiní, u zpovědi musí se sám. A to je člověku nějak těžkou úlohou. Člověk je totiž tak stvořen, že raději se trochu pochwálí, ale aby se přiznal za hříšníka? To nerad. A má-li už nějaké slabosti neb špatnosti, to je raději pokryje, neb omlouvá, než aby je jiným ukazoval. Sám sebe obžalovati, to se zdá každému *ponížením*. *A to právě žádá Bůh!* — Shřešil-li jsi, aspoň to uznej i přiznej, že jsi hříšníkem, a odpuštěno ti bude! Je-li člověk do hříchů tak zakopán, že se peklo před ním otvírá a hrozí jej pohltnuti, — jen jedna pokorná a skroušená prosba k Bohu jej utěší, peklo se před ním uzavře a nebe se mu otevírá. Lotr na pravici kříže, Dismas, byl velký zločinec, jinak by jej na smrt neodsoudili; ale na jedinou skroušenou prosbu v posledním okamžení před smrtí: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého“, obdržel z úst Spasitelových přislíbení, plné neskončené lásky a útěchy: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji“! Lotr však na levici, který snad nebyl větším zločincem než první, nechtěl se ponížiti a hříšníkem přiznati. Proto odešli s kříže jeden proti nebesům, druhý k věčnému zatracení. A tak jako jemu, stane

se každému neskroušenému tvrdohlavému hříšníkovi, neponíží-li se a nepřizná svých poklesků a nepoprosí za odpuštění.

Sám sebe ponižovati, žalovati, svoje poklesky druhému přiznávati, je vskutku trochu těžko. Ale prosím vás, předrazí, jaká je to těžkost, pomyslí-li člověk, čeho tím dosáhne?! Měl-li tě již satan ve své moci, bylo-li peklo před tebou rozevřené, ve zpovědi byl jsi vysvobozen z moci satanovy, peklo se zavírá a nebesa otevírají. Co neudělá člověk, aby se zbavil neštěstí a dosáhl štěstí? Kdybys byl odsouzen do doživotního žaláře, neb na 20 neb 30 let a kdyby se ti řeklo: vyznej se pokorně a přiznej ke svému zločinu a celý tvůj trest ti bude odpuštěn a můžeš svobodně jíti, kam chceš — kdo by tu se nechtěl trochu ponížit? Nebo kdybys byl dlužen nějakému bohatci velké peníze a on ti prodal majetek a vyhnal tě s dětmi z domu a žádal jen to od tebe, abys jej poprosil a že ti vše odpustí? Což bys toho neudělal? Pohleďte, drazí krajané, pro vezdejší zisk se lidé tolik namáhají, uklánějí před vyšším, ponižují, ba i po zemi plazí, a pro věčné blaho by mělo býti malé ponížení přemnoho? Když pomyslíme, čeho tímto ponížením dosahujeme, musíme uznati, že tato těžkost, které se podrobujeme, je pouhou hračkou. O jak bychom měli býti Bohu povděční za

to, že nám poskytl tak lehký prostředek, abychom se s ním mohli usmířiti a k němu se do nebes povznést. Zpověď jest zlatý provaz, který nás z propasti věčné záhuby vytáhne na zlatou svobodu dítek božích. Kdo upadne do propasti, o jak se bude držeti provazu, který se spustil s hůry, aby byl po něm vytažen? Tak spásonosným provazem všem, kdož zhřešili, jest sv. zpověď. Za takovou lehkou pomoc měli bychom býti ze srdce vděčnými. A tu vděčnost ukážeme nejlépe tím, když zpověď tak oceníme, jak toho zaslouží a když ji často použijeme, rádi ji vykonáme.

Vím již, jakou výmluvu mají za někteří na jazyku: „Nač mám chodit ke zpovědi, když nemám žádného hříchu! Nikomu jsem nic neukradl, nikoho nepodvedl, nikoho nezabil“. — O šťastný člověče, blažené nevinátko! Nemáš hříchů. A já jich mám vždy dost. Záviděl bych ti tvé štěstí, kdybych jen mohl věřiti, že jsi skutečně tak nevinný! A mně se zdá, že ti nechybují hříchů, ale ti chybí něco jiného: chybí ti jen — *přiznat se!* Myslíte, že je hříchem jen krádež, podvod a vražda? Jiného nic? Musí míti velmi chlupaté svědomí, kdo jiných hříchů nepocítí. Nejsou na světě jen tři hříchy, je jich víc. Máme deset božích přikázání a proti

každému se může prohřešiti na více způsobů. Máme pět církevních přikázání, i proti těm se prohřešujeme často. Zachovávejme je tedy svědomitě. Kolik roků nebyl jsi již u zpovědi, kolik neděl bez mše sv., tolika hříchů jsi se dopustil. Tedy hříchů jistě nebude chybět, toho se nelekej! Není hříchem jenom vražda, ale i lež, nepřejnost, škodolibost, nenávisť, nepřátelství k bližnímu a mnoho jiného ještě. Kdo má útlé svědomí, ten cítí každý hřích. Člověk s chlupatým svědomím nemá nic za hřích. Kdo miluje čistotu, tomu se protiví každá skvrna. Umazanému člověku se nezdá nic škaredým. Pro tělo nejsi tak necitlivým, jak jsi pro duši a svědomí. Nebojíš se jen hadího uštknutí, ale i píchnutí sršna, a ne jen sršna, ale i osy a včely. A oháníš se i před muchou i komárem, aby tě nepích. Rozumíš, co chci říci? Jak jsi citlivý na těle, tak nesmíš býti necitlivým ani na duši. Budeš-li mít tak citlivé svědomí, neřekneš: — Nemám hříchů, proto nemusím chodit k zpovědi. Lépe je, když je člověk citlivého svědomí, lépe, když miluje čistotu duše, neboť lépe cítí potřebu, duši častěji očistiti. Lidé, kteří milují čistotu, koupají se často, někteří i každý den. Též zvířata, malá i veliká jsou některá čistotnější, některá umazanější. Prasátko ryje se v blatě a necítí, že je umazané. Kočka je ráda čistá a vždy se čistí a pracič-

kami tvář hladí. Ptáci se též čistí a často i koupají.

Přátelé! Hled'te, abyste milovali čistotu, nejen těla, ale i duše, a poznáte velikou cenu zpovědi a budete se rádi koupati v té duševní lázni, — ne jen jednou za rok, jak to dělají křesťané z obyčeje, ale i vícekrát, jak to dělají ti, kteří vskutku dbají o duši i nebe.

4. Jízdenka do nebe.

Proč je dobře, častěji se zpovídati? Víš proč? Povím ti to bez okolků: Proto, že jsme *vždy v nebezpečí smrti*. Ježíš řekl, „Bděte, neb nevíte ani hodiny ani dne“. Jako zloděj v noci, tak přijde smrt neohlášena, uchopí tě a zavolá: Pojď se mnou! Bez odkladu, bez meškání... Kolik jich odešlo tak na druhý svět! Lidí každého stavu a povolání, a mnoho i lidí z vašich řad! Vzpomeňte si na různá neštěstí na dráhách, v dolech, kde sta a sta lidu zahynulo. Jaká žalost, jaká zoufalost zavládne tu často v rodinách!

A kdo může mezi námi, kteří jsme živi, říci, že se mu něco podobného nepříhodu? Žijeme vždy v jakéms nebezpečí, jen jeden krok a jsme na pokraji hrobu... V jakém nebezpečí žijete vy, drazí krajané! Těžce si

musíte vydělávati chléb a mimo to nevíte co se vám může do večera státi. Jak rád bych vám zaopatřil lehčí aneb aspoň jistější chléb! Ale je to již náš osud, či řekněme lépe, vůle Boží, abychom si v potu tváře dobývali chleba. Proto chci vám aspoň ten osud zpříjemniti a připomenouti vám onen život za hrobem. Proto vám pravím: „Bděte, neboť nevíte dne ani hodiny!“ Co chtěl Ježíš říci těmito slovy? Však rozumíte: Buďte vždy připraveni na smrt!

A kdo je vždy připraven na smrt? Ten kdo *je v milosti Boží*. A co jest to: *milost Boží*? Zda-li ceníte a vážíte si milosti? Myslíte často na ni? Či snad na ni úplně zapomínáte a nemyslíte na ni?... Mnohým je milost úplně neznámá věc. „Kus masa a litr piva, to je něco pro nás; ale milost Boží, co je to? To je pro staré babky, ale ne pro nás, my jsme jiní kabrňáci!“ Tak si mnohý myslí. — Ale já myslím jinak. Učení o milosti boží jest *jedno z nejdůležitějších naší svaté víry*. Milost boží jest *nejdrahocennější věc, které si může člověk pod sluncem přát*. Proto vám musím něco o tom povědět.

Znáte ještě šest pravd, které křesťan vědět má? Jako děti jste je jistě znali. Pamatujete se ještě jak zní šestá pravda? Že milost boží je k spasení potřebná.“ Někdy jste i připo-

jili: „a že člověk bez milosti boží nemůže ničeho dobrého vykonati“. To jsou krátká slova, ale hlásají nám velmi mnoho. Bez milosti boží nemůžeme do nebe přijíti.

Co tedy jest milost boží? Milost boží především není nic, co by se dalo vzíti do rukou, položití do úst nebo zastrčiti do kapsy. Kdyby se milost boží dala vzíti do rukou, přinést k ústům a spustiti hrdlem, to by už lidé věděli a snad by ji vysoko cenili. Avšak milost boží není nic tělesného, nic materiálního, nýbrž něco duševního. A jak víme, že člověk není jen z kostí a masa, ale má též duši. A víme též, že duše je lepší, šlechetnější část člověka. Tělo zemře, položí se do hrobu a tam shnije, ale duše neshnije, nedá se zabít, bude žít věčně. Duše tedy jest znamenitější část člověka, jak delší jest věčnost, než náš život. Když se tedy milost boží nedá zastrčiti do kapsy, má přec mnohem větší cenu, než jakýkoli peníz, i kdyby měl na sobě napsáno, že má cenu milionů.

Co je tedy milost boží, táži se ještě jednou. Nejlépe tomu porozumíte, řeknu-li vám: Milost boží je peníz na cestu k nebesům, nebo je *jízdenka do nebe*. Tak jako jsou peníze na světě všechno, za peníze se všechno dostane, — peníze jsou pánem světa, — právě tak je milost boží pro onen svět vším. — Náš život se často přirovnává s jízdou po želez-

nici. Chceš-li se vlakem kam dostat, musíš mít jízdenku, kterou si koupíš za peníze. Bez peněz nedostaneš jízdenky, bez jízdenky tě nenechají cestovati. Nemáš-li peněz na jízdenku, nepřijdeš nikam. My všichni se vezeme rychlíkem vstříc k věčnosti. Kdo u nebeských vrat ukáže tu jízdenku, vrata se mu sama otevrou. Ale kdo nemá vstupenky či jízdenky do nebe, marně bude prositi a klepati na nebeská vrata. — Milost boží je ono *roucho svatební*, které je potřebné každému, kdo chce účast mít na nebeské svatbě. Kdo však toho roucha nemá, tomu řekne nebeský hospodář: „Příteli, kterak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního?“ A řekne služebníkům: Vyhod'te jej do temnosti zevnitřní, tam bude pláč a skřípaní zubů.“

Aby se toho nikomu z vás nestalo, proto vám volám drazí krajané, kteří jste roztržštěni po širém světě: *Postarejte se, abyste vždy žili v milosti boží*. Chcete-li přijíti do nebe, musíte zemřít v milosti boží! A v jakém stavu chceš zemřít, v takém musíš i žít, — neboť nevíš dne ani hodiny, kdy tě smrt překvapí. V jakém stavu nechceš zemřít, v tom je též nebezpečno žít. Já, abych vám upřímně řekl, nepřál bych si jít do práce do jámy v nemilosti boží. A ani ne usnouti v takovém stavu. Tak jako je vám potřebné

světlo, když jste v jámě, tak je vám potřebná i milost boží. Zda-li pak, drazí přátelé, myslíte kdy na to?

A kterak můžete věděti, že máte milost boží neb ne? Kdo ji má? *Milost boží má ten, kdo nemá smrtelného hříchu.* Na křtu sv. jsme ji obdrželi všichni. Každým smrtelným hříchem se však ztratí. Smrtelný hřích se právě proto tak jmenuje, že duše je skrz něj mrtva pro nebesa. Duše smrtelným hříchem pro Boha i nebe zemře. Spojení mezi duši i Bohem se smrtelným hříchem přeruší, přátelství s ním přestane, Bůh se hněvá na duši: mraky božího hněvu shromažďují se nad ní. Šlehne-li z mraků blesk, je po člověku!...

Proto je pro člověka smrtelný hřích ve světle víry největším neštěstím. Proto se musíme, chceme-li býti skutečně křesťany, báti smrtelného hříchu jak největšího neštěstí, jak samého jedovatého hada. Proto se musíme protiviti pokušení, s hříchem zápasiti celou silou, jako kdyby nás kdo přepadl v půli lesa a chtěl nás zabít. S ním bys se bil na život a na smrt, abys si zachránil život. Tak musíme zápasiti i s hříchem, to jest se satanem, tím pekelným hadem, který nás chce svým jedovatým zubem zakousnouti a zadati nám smrtelnou ránu. Tu třeba zápasiti všemi silami, chceme-li zachrániti duši život.

Poněvadž jsme však lidé k zlému náchylní a Bůh zná slabost naši, dal nám k tomu prostředek, abychom se smrtelného hříchu zbavili, Boha usmířili a tak se nadpřirozenému životu zase navrátili. Tento prostředek se jmenuje, jak jsme slyšeli — zpověď. Kdo by nepoužil rád tohoto prostředku, když dobře rozmyslí: když ví, co mu hřích vzal a co mu zpověď vrací.

Kromě uvedených příčin, proč lidé se zpovědí vyhýbají, je pro vás, kteří jste v cizině, ještě jedna, která je vám jistě známá. A i o tom chci promluvit. Vymlouváte se, že *se neumíte v cizím jazyku zpovídati*. To je částečně pravda. Někdy však, — promiňte, — je to jen výmluva. Však víte, jak se říká, že každá výmluva je dobrá, jen když něco platí. Jestliže neumíte jazyka cizího, kterým se tam mluví, kde jste, ovšem byste se z počátku těžko zpovíдали; ale v pádu potřeby by šlo i to. Neboť jestliže přijde hodinka smrti, nemůžete si zavolati kněze ze své vlasti, ale poslouží vám kněz kterýkoli. Ukážete před ním, že upřímně litujete hříchů, jimiž jste Boha urazili. Můžete-li jmenovati který z nich, dobře, ne-li, Bůh přijme vaše skroušené srdce, a kněz vám dá platné rozhřešení. Ostatní co jsi nemohl povědět, povíš až budeš moci a umět. Hlavní věcí jest, abyste měli úpřímnou lítost nad hříchy. Tedy

tak můžete vykonati zpověď i když neumíte se zpovědníkem mluvit, proto vás neznalost jazyka nesmí zdržovati od zpovědi. Zpovědní modlitby vás teprv nesmí másti, jestliže jich neznáte. Povězte je jak umíte, a jejich vynechání nemá vlivu na platnou zpověď. Jen skroušenost a lítost musí býti upřímná a ze srdce. Není-li ti líto, že jsi Boha urazil, i při odřikávání všech modliteb nemáš ze zpovědi užitku.

Teď už mi rozumíte? Budete moci projíti tímto průlomem? Myslím, že budete. Věřte mi, nejpůjde-li to úplně lehko, trochu se potlačí, a půjde to. Jen se trochu opřete, a půjde to.

Víte, se zpovědí je to jako s koupáním. Chce-li se člověk koupati ve studené vodě, řekněme v řece, když vstupuje do vody a ta mu sáhá vždy výše, má jakés nepříjemné pocity; voda se mu zdá studená. A čím pomaleji stoupá do vody, tím více ho studí. Ale když se osmělí a hned pohrouží pod vodu, pak se postaví, tu má příjemný pocit a oddechne si z hluboka. A když se vykoupal, cítí se osvěžen, posilněn a jako znovu zrozen. Tak je to i se zpovědí. Někdo se bál a bránil před zpovědí a pořád ji odložoval. Ale když ji jednou vykonal, cítil se celý šťastný. — Tak i ty, příteli, zvláště když jsi nebyl už mnoho let u zpovědi, osměl

se a poddej se; uvidíš, že budeš sám s sebou spokojený a šťastný. Není tomu ještě dávno, co žil ve Francii farář, jménem Jan Vianney, který byl 40 let na jedné faře a zpovídal obyčejně denně po 16 hodin. Byl to velmi svatý člověk, a letos byl prohlášen za svatého. Se všech stran hrnuli se k němu lidé ke zpovědi a potěšení i šťastní vraceli se od něho. Stát postavil schválně železnici do jeho fary. Ano i nevěrci a pochybovači ve víře přicházeli k němu, prý aby jejich pochybnost rozebral a o víře přesvědčil. Dobře, dobře spravíme to, řekl Vianney, jen poklekněte semhle. Když dotyčný poklekl, vykonal s ním farář zpověď, a všechny pochybnosti ve víře zmizely samy; cítili se spokojenými a věřili. Těžké svědomí jest jako kámen, který leží na člověku a nedá mu povstati; nebo jako hustá síť, skrz kterou nemůže člověk hleděti. Odval ten kámen se sebe a přetrhej tu síť a budeš volně dýchat a světlo pravdy ti zasvitne.

A když jsi to jednou učinil, dopřej si té duševní koupele častěji! Nechodí-li se po nějakém chodníčku po mnoho let, tu onen chodníček zaroste. Čím více se chodí, tím se lépe ušlape, lehčeji se po něm chodí. Po-
něvadž nemůžete tak často zpovídati se česky, pokuste se o to, abyste se zpovíдали před cizím zpovědníkem! Čím častěji to učiníte,

tím lépe to půjde. A budete spokojeni sami se sebou.

A — slyšte, — máme ještě lehčí prostředek, než-li zpověď. Nemůžeš-li jíti ke zpovědi a rád bys, — máš prostředek, jak se můžeš smířiti s Bohem i dříve než jsi se zpovídal. Ten prostředek je *dokonalá lítost*. Lotr na pravici Ježíšově se nezpovídal, uznal jen svou vinu, ale probudil lítost a byl s Bohem rychle usmířen. Milosrdný Bůh každému odpouští, když vzbudí dokonalou lítost, nemaje možnost se zpovídati, ale přitom má úmysl vyzpovídati se ihned, jakmile bude moci. — Především je to potřebné *v smrtelném nebezpečí*, neb v hodinku smrti, máš-li tolik času, abys dokonalou lítost probudil. Poněvadž pak přichází smrt často v jediném okamžení, že není ani pár sekund odkladu, proto není dobře spoléhati se na poslední okamžení! Když ti svědomí předhazuje smrtelný hřích, je vždy potřeba probuditi lítost, a poněvadž člověk ani často neví, zda-li smrtelně neshřešil, dobře je dokonalou lítost častěji vzbuditi. Lidé, starostliví o svou duši, probudí lítost nad svými hříchy každý večer, dřív než usnou. — Avšak aby lítostí dosaženo bylo odpuštění hříchů bez zpovědi, musí býti *dokonalá*, to jest, z lásky k Bohu; jinými slovy: musíme proto litovati hříchů, že jsme jimi *urazili Boha*, který je

naš nejlepší Otec a vši lásky naši hoden. Kdybychom hříchů jen proto litovali, že jsme si jimi zasloužili trest v pekle, taková lítost je nedokonalá a k vykonání zpovědi dostatečná, ale k odpuštění hříchů bez zpovědi nedostačuje. Teď si někdo pomyslí: Když dokonalá lítost má tu moc, že se odpouštějí hříchy, pak mi je dosti, když probudím lítost a k zpovědi již chodit nemusím. Ale to neplatí! Neboť kdo má dokonalou lítost, ten má též vůli učiniti vše, co požaduje Bůh. A Bůh právě ustanovil zpověď a žádá ji. Dokonalá lítost je jen mimořádný prostředek, a odpouští hříchy řekl bych pro slib zpovědi, kterou třeba vykonati, je-li to ještě možno.

Pohleďte moji drazí, jak lehký prostředek máme, abychom se mohli s Bohem usmířiti a spasiti. Zpověď sama o sobě není takovou obtíží; a máme však ještě jiný prostředek než zpověď: dokonalou lítost. Nikdo se nebude moci před Bohem vymlouvat, že nemohl dojíti spasení. Každý takový bude celou věčnost litovati i předhazovati si: o proč jsem nechtěl použiti tak lehkých prostředků, které mi byly podávány každý den! O kdybych jen mohl ještě jednou jíti ke zpovědi, jen jednou ještě probuditi dokonalou lítost, jak rád bych to učinil! A nyní je — pozdě!... Starejte se přátelé drazí, abyste měli s sebou

jízdenku Boží milosti, abyste byli vždy v pořádku, abyste až ten vlak přikvapí, který nás odveze na věčnost, mohli ihned nastoupiti a odvézti se bez překážky do země radostí věčných.

Příteli, zmeškal jsi již někdy vlak? Já, který mnoho cestuji, jsem již někdy zmeškal. Jak je to nepříjemné! Zvláště má-li člověk v určitou hodinu někam přijeti a mnoho na tom záleží a vlak mu před nosem ujede. Jak to člověka zlobí! Jak rád by za ním skočil, zachytil ho, a už nemůže. A když jeden zameškáš, snad přijede druhý a ty jedeš přec. Do nebe jezdí, jak jsme řekli též rychlík, ale pro každého jen jednou. Kdo jej tehdy zamešká, marně za ním hledí, — odjel mu navždy. Hleď tedy, abys ho nezmeškal!...

5. Sedmerohlavý drak.

Do nebe chceme přijíti všichni. A proč tam všichni neprijdou? Na cestě k nebi leží *kámen úrazu*, jedna překážka, která nám zavírá bránu nebeskou. Tato překážka se jmenuje *hřích*. Kdyby toho nebylo, šlo by vše hladce. A hřích tak bují v srdci lidském, jako plevel na poli. Plevel hříchu musíme pořád pletí a trhati na nivě svého srdce, aby byla čistá a na ni rostla samá pšenice

dobrých skutků a ctností. Jinými slovy: s hříchem musíme zápasiti a nikdy se mu nepodložit. Pekelný drak ten člověka vždy znepokojuje, neustále na člověka číhá.

Proto by bylo zapotřebí, abych vám řekl, kterak máte s tímto drakem zápasiti a jej přemáhati, aby vás neuštknul. Hříchů je přemnoho, tak že nemohu mluvit o všech. Jistě jste kdysi slyšeli povídku o rytíři Stojmírovi, který se bil se sedmerohlavým drakem. Pokud mu neodťal hlavní hlavy, nic mu to nepomáhalo, i když odťal všecky vedlejší. Ten sedmerohlavý drak sedí v srdci každého člověka. Obyčejně mu říkáme sedm hlavních hříchů. Skoro každý člověk je jednomu z nich zvláště oddán a toho právě se musí nejvíce varovati, neboť jen jedna hlava jej může smrtelně uštknouti. Jidáš Iškariotský byl jistě dobrý člověk, jinak by jej nebyl Pán Ježíš vyvolil za apoštola, ale byl oddán lakomství a to jej zahubilo. Někdo jiný má zase jinou hlavní chybu, která je mu velmi nebezpečná. Jak jsem řekl, o všech nemůžeme mluvit; jen o třech vám chci něco více říci. Jsou to: 3., 5. a 6. hlavní hřích. Umíte-li jich ještě sami napočítati, uhodnete, které myslím. Neumíte-li jich už, pak vám je povím: Jsou to: nečistota čili smilstvo, obžerství či nestřídmost a hněv.

6. *Chrobák nebo skřivánek?*

1. Nečistoty je plný celý svět. Je to již z přirozenosti ohavný hřích. Ohavným zdá se i těm, kteří nemají víry. Nečistota je ohavnou i před Bohem. Pro nečistotu poslal Bůh na lidstvo největší tresty. Všeobecná potopa, která zaplavila zemi, síra a oheň, které pršely na Sodomu i Gomorhu: To vše byl trest pro nečistotu. Pro nečistotu Bůh již na zemi strašně trestá ohavnými a strašnými nemocemi. Proto je třeba toho hříchu se před vším jiným varovati; kdo se do něj zaplete a jemu se poddá, toho tak schvátí do svých drápů, že jej již tak zlehka nepustí. Nechť se varuje před tím hříchem každý dle svého, přiměřeně svému stavu. Mládeži milá, mladíci a dívky, hleďte abyste se neprohřešili tímto hříchem ani sami, ani s druhým pohlavím. Bylo by o tom třeba podrobněji promluvit, ale není k tomu času, jinak by tento list se přes míru prodloužil. Dosti jest, když vzpomenu slov sv. Písma: „O jak krásné jest čisté pokolení v jasu svém! Známé jest zajisté u Boha i u lidí“. Kdo si zachová čisté srdce, ten požívá slasti rajských již na zemi. — Též vám, manželé, kladu na srdce, abyste si věrnost manželskou navzájem zachovali. — A zvláště vdovám i vdovcům třeba hleděti, aby v čistotě srdce

před Bohem kráčeli. Ti jsou zvláště v nebezpečí, aby se nezapletli do svazků, které nejsou dovoleny. Každý styk pohlavní mezi osobami, které nejsou spojeny manželským svazkem, jest hříšný. Taký poměr, do kterého se člověk jednou zaplete, dá se těžko přetrhati. A při tom třeba pomyslit na slova Spasitelova: „Jestliže tě ruka neb noha tvá pohoršuje, odetni a odhoď od sebe; jestliže tě tvé oko uvádí do pokušení, vyvrz je i odhoď od sebe, neboť je ti lépe, s jedním okem neb s jednou rukou neb nohou přijíti do věčného života, než s oběma do věčné záhuby“. Tím jen chtěl říci: Cožkoli je na pohoršení nebo hřích, ať je to věc neb člověk, když se i těžko odloučíš od něj, jako bys si měl oko vyrváti neb ruku či nohu odřati, musíš se přec od něho odloučiti, nechceš-li upadnouti do věčného trestu.

Člověk však nehřeší těžce jen *skutkem* nečistoty, ale též hanebné *řeči*, nestoudné *myšlenky* a *žádosti*, jestli se s nimi dobrovolně zabýváš a k nim přivolíš, jsou hříšné. Proto třeba i na to dbáti! Nestoudnými řečmi se mnoho hřeší. Někteří lidé mají v tom zvláštní zalíbení a plácají neslané a nemastné řeči, jako by se tím chtěli pochlubiti, jak hluboce padli. — I myšlenkou může člověk se prohřešiti. Ježíš sám řekl: „Kdo pohledne na ženu a má žádost po ni,

již zhřešil v srdci svém“ Přijde-li taková myšlenka sama od sebe a nepřivolíme-li k ní, to ještě není hříchem, nýbrž pokušení. Zůstane-li však člověk vědomě při takových myšlenkách, a nalezá v nich zalíbení, ovšem hřeší. Není ani hodno křesťana, aby se takovými myšlenkami zabýval, které mu jen přinášejí pobouření a — jistý hřích. Jiného nic.

Kdo má zálibu v hanebných věcech, podoben je chrobáku, který se celý den válí v kalu neb hnoji. Nebuď takovým stvořením, raději buď skřivánkem, který se povznáší až k nebi a svým zpěvem velebí svého Tvůrce a raduje se z pěkného dne.

7. Zda ona tebe, nebo ty ji?

2. *Nestřídmost.* Že byste se prohřešili nestřídmostí v jídle, toho se ani nebojím. O jen se najezte, kolik potřebujete, jen když máte čeho, Pán Bůh vám toho požehnej! Ale pití, pití, to je ten ještěr, který je mnohým velmi nebezpečný. Naši lidé se rádi napijí a tu často pijí přemnoho. A tolik zla pochází z toho! A v cizině mnozí naši krajané ukazují, že si rádi dopřejí toho božího truňku víc než třeba. Ba, mnozí si vzali za pravidlo, že co přes týden vydělají, to v neděli propijí. Celý týden se může přemáhati, že nepije,

(snad že nemá zač) ale jak přijde neděle, konec. A tak to chodí u některých měsíc za měsícem, rok za rokem, jako by pracovali jen pro to pití.

Drazí přátelé, zdaž to není nerozumné počínání a živobytí? Což je pití to jediné dobré na světě? Což by neměl člověk od svého výdělku větší a skutečné radosti, kdyby si dopřál lepšího jídla, lepší byt, kdyby se postaral lépe o rodinu, neb si koupil nějakou knihu neb časopis? Vždyť člověk nežije jen proto, aby si proléval hrdlo, ale potřebuje k životu ještě mnoho jiného. — Tu bych zase měl na široko opisovati, abych vám dokázal nerozumnost opilství. Jak hloupé to je, tak se namáhati a pak vše propít! A mnohý propije nejen svůj výdělek, ale i svou čest, ba i svou duši!

Není to pravda? V pivě, v kořalce utone více lidí nežli ve vodě. Sklenice jich zahubí více, než mor, hlad a válka.

Četl jsem někde, že v opilství zahynuli dva dělníci. Ale nejen dva, i tisíce ba miliony jich zahubí opilství, shroutí předčasně do hrobu, náhle, nebo pomalu. Lidé to všecko vidí a přece nezanechají toho nešťastného pití. Podobní jsou mouchám, které srkají do sebe jed, vidí, kolik mrtvých much leží otrávených sladkým jedem, leží jich dokola celé hromady, ale přec se na jed hrnou,

neboť je sladký. Tak to dělají i opilci. Moucha sice nemá rozumu, proto nemůže vědět, že sladkým jedem se zahubí. Člověk má na to rozum, může tedy vidět své neštěstí a varovati se ho.

Prosím a zaklínám vás, přátelé, nehrňte se sami do záhuby! Nechtějte sloužiti tomu draku opilství! Nebuďte jako ty otrávené mouchy! Poznejte, že sklenice není vaší přítelkyní, ale že je falešnice, která vás jen vábí, aby vás zahubila, aby vás přivedla až na kraj hrobu! Sklenice je též oním přítelem, o kterém se praví: Pán Bůh mne chraň před přáteli, od nepřátel se ochráním sám. Poznejte ve sklenici hada, který vás chce uštknouti. Řekněte jí: Znam tě, znám! Slibuješ mi slast a přinášíš hořkost, slibuješ štěstí a přinášíš neštěstí, slibuješ život a neseš smrt! Na mne si nevyzraješ! — Slitujte se, zvláště vy otcové, kteří jste pití oddaní, nad vašimi rodinami, nad ubohými ženami a dětmi, které strašně musí trpěti následkem opilosti manžela neb otce. Buďte skutečně otci, a ne zvířetem, které nemá citu. Mějte slitování a lásku ku svým milým. Budete-li se v rodině míti rádi vespolek, to je větší štěstí, nežli všecka slast, kterou přináší pití.

Avšak co budeš mluvit opilci, který je celým otrokem své náruživosti! Jeho náruživost ho drží v okovech, nemůže jíti, kam

by chtěl, ale ona jej vleče, jako vleče chlapec medvěda, který má kroužek v nose. — Vím, že člověku, který si přivykl na pití, zdá se nemožným přemoci se. A přece je to možno, když se jen *doopravdy chce*. Ale jen jedna pomoc je pro takového. Totiž ta, že musí pít *uplně zanechatí*. Lehčeji je takovému člověku, nepít nic, než pít málo. Jakmile člověk okusí znova skleničku, nezná již míry, a je ztracen! Ukáže-li jen prst, už ho má za celou ruku a darmo se brání. Znam dosti mužů, které pití přivedlo až na pokraj záhuby. Ale řekli si doopravdy: Zabije mne sklenice, neb já ji!? A aby mne ona ne, raději já ji! I odhodili sklenici od sebe jednou pro vždy, a jsou podnes zdraví a čilí, někteří i bohatí lidé. Jak jsou šťastní a spokojeni! Nechceš-li, aby tebe sklenice zahubila, zahub ty ji! Učiň pevné rozhodnutí, řekni doopravdy: nebudu! a drž své slovo jako muž! To je jediná pomoc! Tedy jak chceš: zda-li ona tebe, nebo ty ji? ... Kdo bude silnější? .

3. Třetí hlava toho draka, o které chci ještě promluvit, není tak nebezpečná, jako ty dvě prvé. A přece vás musím na ni upozorniti. *Hněv* se nazývá, jak jsem řekl. Hněv se ukazuje proklínáním. Kdo se rád hněvá, ten obyčejně i klne a proklíná. Mnozí naši lidé mají ten obyčej, že mnoho klejí. Češi vlastně ani tak neklnou, neboť náš

jazyk je na to chudý. My si musíme jíti pro své kletby vypůjčiti slova od cizinců, naše kletby jsou celkem dosti nevinné. Víme, že jinde jsou kletby skutečně hrozné a je to opravdu smutné, že chceme užívatí cizích slov, abychom popustili úzdu svému hněvu, nemajíce vlastních. Naši předkové byli národem holubičím a nezanechali nám proto výrazů. Slovo „čert“, které někdy vyletí z úst, není ještě nic proti oněm proklínáním, která se slyší jinak. Ale i takové slovo nemá pronášeti křesťan. Kdyby to ani nebylo hříchem, je to přec něco nepěkného, řekněme, je to znamení *surovosti*. A když se rozhněváš, co ti to pomůže, svoláváš-li jména boží, svaté a jaké ty výrazy již jsou? *Nepomůže to nic, a škodí vždycky!* Rozhněvá-li tě co, buď raději trpělivý, a budeš míti odplatu u Boha. Vícekrát za den se ti něco nepodaří. Kdybys pokaždé se ukázal trpělivým, nasbíral bys si denně před Bohem hromádku zásluh. Nemůžeš-li ale zdržeti v sobě hněvu a vyjádříš jej takými hroznými výrazy, máš po zásluhách. Nevěříš, že je škoda, vyhazovati peníze do blata? To je škoda, a je to jen pozemský poklad, a nebeského pokladu zahazovati, to by nebylo škoda?

Drazí krajané, vím, že máte často těžkou práci ve svém povolání a mnohdy vám nejde práce dle vůle, a to vás dopálí. Když při

tom něco vyběhne z úst mimovolně, není to ještě tak zlé. Ale prosím vás, rozvažte, že Kristus Pán též trpěl, nesl těžký kříž, snášel nevýslovná muka, a přec mlčel jako beránek, který je veden na zabití. Když se dle Krista jmenuješ křesťanem, to jest následovníkem Kristovým, pokus se o to, býti mu aspoň trochu podoben! Vzpomeň si ve svých těžkostech častěji na něj namísto abys proklínal, povzdychni ve svém srdci: „Hle, Bože můj, jak trpím! Kéž to nebude nadarmo! Zapiš do knihy věčného života tyto mé bolesti, mé námahy, můj pot a vše, co konám. Všecko z lásky k Tobě!“

Ano, drazí moji! To vám obzvláště odporučuji: Probudte častěji při své práci *dobrý úmysl!* „Všecko ke chvále Boží, vše za pokutu za mé hříchy, neb vše na pomoc duším v očištění i na moji odplatu v nebesích!“ Nic není snažšího a záslužnějšího, nežli to. To je jen pobožná myšlenka a co jest lehčího, než myšlenka? Nestojí žádné práce, ba ani slovíčka, jen trochu dobré vůle. A tato dobrá vůle, ten dobrý úmysl ušlechťí a pozlatí *všecky tvoje každodenní skutky*. Jako kdybys kamení proměnil ve zlato, tak proměňuje dobrý úmysl všecku tvoji námahu v drahé kamení a drahocenné perly, které budou jednou zářiti a lesknouti se ve tvé nebeské koruně.

8. *Váš nejdražší poklad.*

Ještě jednu vážnou věc mám vám pověděti, vám, otcové a matky. Bůh vás obdařil dětmi, a ty jsou vašim největším a nejdražším pokladem, který člověk opatrovati má. Kdybyste měli doma zakopané zlaté poklady, to by nevyvážilo cenou vašich dětí. V dětech se prodlužuje váš život, v nich takřka žijete ještě po smrti. Dítka jsou kus vašeho bytí. — Proto vás též prosím: *Věnujte dětem všecku svoji péči a učiňte vše, co umíte a znáte, abyste měli dítka jak jen možno hodné!* Kdyby se vám vše dařilo, ale jsou-li děti špatné, všechno ostatní štěstí nemůže vyvážit toho neštěstí. Když vás i chudoba tlačí, máte v rodině nouzi, jsou-li děti hodné, jste přece šťastní.

Chcete-li míti hodné děti, musíte míti hodnou rodinu. Jaké je pole, taková je pšenka, jaký strom, takové ovoce. Na trní nerostou hrozny a na bodlačí nerostou ořechy. Snažte se tedy, aby život ve vaší rodině byl dobrý, křesťanský. *Snažte se, aby ve vašich rodinách panovaly krásné obyčeje, jak bývají v rodinách křesťanských!* Hleďte, aby ve vašich příbytcích se rozléhala ráno a večer *modlitba*, při ranním a večerním klekání, před jídlem a po jídle! Růženec večerní jest zvlášť dobrým znamením věřící křesťanské rodiny.

Dítky ovšem musíte dobře *poučovati*. Musíte věděti, že slova hnou, ale příklady táhnou. *Při výchově je hlavní věcí příklad.* Dobrý příklad třeba dávati, není-li ho, domlouvání málo vydá. *K vůli dětem* se tedy *varujte každé špatnosti!* I když vás lidská slabost táhne na špatnou cestu, řekněte si: *K vůli dětem nesmím!* — Děti nesmí od vás slyšeti špatného slova a nesmí viděti ničeho ne-slušného. Každé špatné slovo z vašich úst a každý špatný skutek pohoršuje děti. Řekli jsme, že modlitba má zavznívati z vašich domů, ale ne hádky a klení. Chcete-li míti hodné dítky, otče i matko, držte dohromady! Netáhněte dětí každý na svou stranu! To je tak, jakoby na každý konec vozu připřáhli po jednom koni. Kam by přišel takový vůz?! Oba koně musí býti upřaženy pohromadě, pak teprv jde vůz hezky napřed. Právě tak musí manželé táhnouti jedním směrem, tím pravým totiž! Co řekne jeden, musí potvrditi druhý; ne aby jeden stavěl a druhý podkopával! Někdy chce otec něco dobrého dětem naříditi, a matka ve slepé lásce přimlouvá se za děti. Jindy zase matka by chtěla a otec se protiví. Oba spolu, otče i matko musíte působiti, jeden s druhým, ruku v ruce. Před dětmi nikdy si nepředhazujte, jak třeba zacházeti s dětmi, mluvte o tom, když jste sami a pak co jeden řekne, druhý nechť

nevyvrací. Jakás rozumná přísnost musí vládnouti nad dětmi. Největším neštěstím pro děti jest veliká měkkost a povolnost, když jim se dovolí a promine všechno. Přísnost, — ale moudrá a rozmyšlená; ne z hněvu, ale z pravé lásky, proto, že chcete dětem jen dobré. První péči o děti musí míti matka. Ale též ty, otče, který se staráš o chléb pro rodinu, nemysli, že jsi učinil vše, když jsi jim dal se najíst. Dítě nemá jen tělo, ale i duši. A duše teprv dělá člověka. Aby byla dobrou, to jest starost nejen matky, ale i tvoje, otče. A zvláště u velikých dětí, nechtějí-li už matky poslouchat, musíš nastoupiti ty, otče, a svým vážným přísným slovem dítě k tomu dovésti, aby poslouchalo matku!

Tam, kde děti nemohou choditi do školy, neb ve škole nemají náboženského vyučování, musíte je rodiči sami pilně vyučovati čísti i znáti křesťanské pravdy a modlitby, a s nimi se též modliti, aby nevyrostly jako ta ubohá zvířátka. Nevinné a nezkažené děti jsou ochotny poslouchati pravdy sv. víry a touží po duševním chlebě, třeba ho jen jim dáti. Ovšem byste k tomu cíli potřebovali nějaké knihy, z které byste jim naučení udíleli. Nemáte-li jich, pak je aspoň naučte tomu co sami umíte.

Těch několik pokynů o velevážné věci,

o péči dítek, nechť dostačí. Nyní ještě jen toto:

V některých krajích jsem spozoroval, že děti českých rodičů většinou neumějí česky mluvit. Rozumí sice, ale mluvit nedovedou. Řekl jsem to a nyní opět pravím: *Snažte se, aby vaše děti uměly též váš jazyk.* To se sluší a patří. Druhému jazyku se děti naučí ve škole, neb od jiných dětí. Ale aby uměly váš mateřský jazyk, o to se postarejte vy! Proto mluvte se svými dětmi po česku. Naučte je i česky čísti.

Těch několik odchýlek, jak se čte česky, si děti lehce zapamatují a pak jim dejte čísti knihy české, zvláště ať předčítávají večer, když už tak daleko dospěly. To přinese všeobecný užitek i jim i vám, budou-li večer nahlas čítavati české časopisy, noviny neb knihy.

„Malé děti, malé starosti, — velké děti, velké starosti“ tak praví naše přísloví. A je pravdivé. Musíte-li pečovati o malé děti, musíte ještě lépe o velké, aby se vám nezkazily. Pamatujte si dobře: Tak jako u malých dětí vše na tom záleží, jaký mají příklad na rodičích, tak je u velkých dítek důležité to, s kým se spolčují! „Pověz mi, s kým se spolčuješ, a já ti povím kdo jsi“. Tak praví staré přísloví. To platí o každém člověku i o nás samých. A o mladých lidech ještě více. Není

možno, aby člověk ve špatné společnosti zůstal hodným. Nějakou společnost člověk, zvláště mladý člověk, musí mít. *Aby tedy nepadl do špatné společnosti, opatřte mu dobrou.* V našem čase je všecko plné spolků, dobrých i špatných. Teď je skoro v každé vsi nějaký spolek, a při farnosti jsou dobré spolky katolické. Hleďte rodičové, *aby vaše děti byly v těchto spolcích!* Když jsou druzí, proč ne vaše?! A takové spolky budou těšiti vaše děti jen tehdy, když jste jim od mladosti vštípli pravého ducha. Když děti vystoupivše ze školy, nedbají o takové spolky, když se jim nelíbí, to je znamením, že rodinná výchova byla chybná. Proto tam, kde ještě není pozdě, snažte se do duše dětí vštípit a vlít dobrého ducha, položit do nich základ dobrého křesťanského života! Víte, že vaše děti budou museti v životě viděti a poslouchati všelijaké špatnosti, že je čeká mnoho pokušení, aby je zatáhla do nebezpečí. Jen oni mladí lidé, kteří byli z domu dobře vychováni, v dobrém pevně utvrzení, jen ti budou moci odolati v nebezpečí pokušení.

Jsou-li děti již pokažené, je to ovšem veliká bída. Proto ale netřeba ztráceti mysl. Varujte je, prostě, zaklínejte, ne ve zlém, ale v dobrotě, aby se vrátili na dobrou cestu! Varovati třeba je tak, abyste v nich neprobudili zlou vůli. Když

napomínání se jim zprotiví, nenuťte je dále, tím byste více pokazili než popravili. Zároveň se modlete za ně, jako za zbloudilé ovečky, aby se navrátily do domu svého nebeského Otce. Odporoučejte je v modlitbách nebeské Matičce sedmibolestné, která též ztratila svého Syna, ale neustala, pokud ho nenašla. Vzávejte ji, aby přivedla vaše dítky na pravou cestu. Nebyli-li jste vyslyšeni, neříkejte, že modlitba nepomáhá nic! Pokud je duše v člověku, je vždy naděje na obrácení. Jest-li jste zbloudilému vyprosili jen šťastnou poslední hodinku, přece jste na konec zachránili všecko!

Buďte svým dětem dobrou radou, zvláště *když si volí stav*. Chtějí-li se ženiti, dejte pozor s kým se svazují. Špatný mladík a špatné děvče nebudou dobrým mužem a dobrou ženou. — Stává se mezi našimi lidmi, že se žení s jinověrci. Katolická dívka si vezme nekatolického mladíka, neb katolický mladík nekatolickou dívku. O smíšeném manželství, slyšeli jste již možná, že vám kněží řekli, takové manželství jsou ze všeho zla zlem největším. Lidem, kteří se svazují pro celý život svazkem nejněžnějším s člověkem jiné víry, je jejich vlastní víra nejméně na srdci. Učiňte vše, co možno, abyste takové manželství zabránili není-li ještě pozdě! Ale marně byste je varovali, jestliže mladík a dívka již se dorozuměli. Pak je už těžko

dostati je od sebe. Třeba již dříve pozorovati, s kým se spolčují! A lásku ke katolické víře jim třeba vštípati do srdce, potom jim ani nenapadne bráti si jinověrce. — Nemůžete-li však takového manželství zabrániti, nechť aspoň přislíbí, že se dají v katolickém kostele sezdati a že budou své děti katolicky vychovávat, — jinak jsou z církve vyobcováni.

Ještě jednou: Rodičové křesťanští, učňte vše, co umíte a můžete, abyste měli hodné děti a abyste je jednou viděli u sebe v nebesích.

9. Ještě něco!

Než ukončím tento dopis, ještě slovíčko!

Odporučuji vám, abyste *rádi četli*. Rádi *objednávejte z domova a čítávejte dobré knihy a časopisy!* Dobrá kniha a dobrý časopis jsou dobrý přítel, který člověka poučuje, mu radí, jej baví a rozveselí. Peněz na dobré knihy nikdy není škoda. Litr piva neb vína proteče rychle hrdlem, a dva taky. Za ten obnos už obdržíš dobrý časopis, ze kterého máš užitek celý rok. Člověk nepožívá a nežíje pouze od toho, co prochází hrdlem, ale má ještě jiné potřeby a požitky. Zvláště důležité pro vaše děti je, aby dobré věci četly. Neumíte-li si sami objednat časopisů,

požádejte své známé doma ve vlasti, aby vám je objednali! — Nemohu zároveň, abych vás nevaroval před špatnými knihami a časopisy, ať si českými neb jiných jazyků. Který časopis a která kniha jsou špatné, to vám poví vlastní rozum a svědomí. Nemůžete býti dobrými lidmi, čtete-li špatné spisy. Též o knize a časopise lze říci: „Pověz mi s kým se spolčuješ, a já ti povím kdo jsi!“ Špatná kniha a špatný časopis jest špatná společnost. A v špatné společnosti řekl jsem, nemůže býti nikdo dobrý. O špatných knihách platí slovo Pána Ježíše: „Varujte se špatných prorokův, kteří k vám chodí v rouchu beránčím, a zevnitř jsou drásaví vlci!“ To jsou zase ti přátelé, o kterých praví přísloví: „Bůh mne chraň mých přátel, od nepřátel se budu chrániti sám.“ Musíte věděti, že každý svůdce činí se přítelem člověku, mluví k němu úlisně, sladce, jak se to člověku líbí. Ty však musíš věděti, že není tvým přítelem, kdo ti úlisně mluví, ale ten, kdo ti povídá pravdu, byť i hořkou. A co se nesrovnává s učením Ježíšovým, to není pravda! O takých lidech, kteří přetékaají medem, platí slova Kristova: „Jsou slepí a vodí slepé. Vodí-li slepec slepce, upadnou oba do jámy.“ Proto platí o špatných časopisech, a kdyby vám i k srdci přirostly, slovo, které jste již slyšeli: „Pohorší-li tě tvé oko, vytrhni je, ruka neb noha, odsec je!

Lépe ti bez nich vejíti do nebes, jak s nimi do zahynutí. “

10. Doslov.

Tím končím svůj dopis. Psal jsem jej s láskou k vám. Vida, v jak těžkých poměrech a nebezpečích žijete po širém světě, nevěděl jsem si pomoci, než napsati tento dopis. Máte-li dobré srdce, doufám, že dopis tento ochotně přijmete. Prosím vás, postarejte se o to, aby jej dostali do rukou všichni vaši známí krajané. Psán jest pro všecky, všecky chce navštívit, pozdravit, poučiti, potěšiti a k dobrému probuditi. Budiž tento dopis z vlasti vaším průvodcem, vaším rádcem, ukazováčkem na cestě života, vaším zrcadlem, v kterém se máte častěji ohlédnouti!

Ke konci posílám ještě jednou svůj srdečný pozdrav všem vám, drazí krajané, kteří jste roztroušeni po celém širém světě! Přejeme vám všichni toho nejlepšího, čeho si i sami přejete. Při všem tom však nezapomeňte, že máme na světě hledati něco vyššího, lepšího a krásnějšího, než co nám může dáti země.

Poněvadž spojenými silami dosáhneme lehčeji svého cíle, proto spojujte se do spolků křesťanských, v nichž jeden druhému dobrý příklad dáváte, vespolek se povzbuzujete a

si pomáháte. Zakládejte mezi sebou spolky, abyste z členských příspěvků mohli si odbírat knihy a časopisy, pořádat přednášky a pobožnosti, aby víra cyrilometodějská, víra svatováclavská mezi vámi zkvétala. Ved'te své syny a dcery k tomu, aby v těch spolcích našli útočiště před zkázou, která jim jinde hrozí. Tak se nebudete ani v cizině cítiti opuštěnými.

A když přijdete jednou do staré vlasti, ta s radostí přivítá své syny a dcery. Nebude-li vám toho popřáno, abyste se vrátili do své vlasti pozemské, prosme Boha, aby nás spojil jednou ve společné vlasti — nebeské

Psáno na den Letnic 1925.

*Váš upřímný přítel J. K.
a R. K.*

O B S A H.

	Strana
Místo předmluvy	5
I. Drazí krajané	7
1. Kde jste?	7
2. Pozdravujeme vás	9
3. Zlata a stříbra nemám	12
4. Co nám praví rozum?	14
5. Poslanec s hůry	18
6. Více než zlato	21
7. Bez vesla i bez kompasu	28
8. Čí je pravda?	30
9. Čemu tě matka naučila	32
10. Nejsme pomateni	33
11. Co přinesla válka?	35
12. Odzbroj svoje srdce!	38
13. Pěny a pavučiny	40
14. Konečné sčítování	42
15. Falešní proroci	44
II. 1. Buďte důslední	51
2. První povinnost	56
3. Nejhorší průlom	64
4. Jízdenka do nebe	71
5. Sedmerohlavý drak	81
6. Chrobák nebo skřivánek?	83
7. Zda ona tebe, nebo ty ji?	85
8. Váš nejdražší poklad .	91
9. Ještě něco!	97
10. Doslov	99